Ի ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5151 — 11/24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1903 — ՇԱԲԱԹ — 25 ՇԷՎՎԱԼ 1320 — Ի ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5151

درعلیه‌ده غلطه‌ده «آره‌ولك» غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանցо փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստի փուլ կ'ընդունուի. 115 ղրուշ փուլը 100 ղրուշի ճաշակով.
Ցեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Արեւելքի Տպարանը ու Խմբագրատունը փոխադրուած են Ղալաթիա, Քամանցо փողոց, թիւ 8 շէնքին մէջ, Օամ. Նամակատան եւերն: Հետեւաբար, թերթին հետ որ եւ է գործ ունեցողներ կը հրաւիրենք այս հասցէին դիմել այսուհետեւ:

ԱՋ ՈՒ ԶԱԽ

ՊԻՏՏԻ ՄԸ

Նախորդ տարին պէտք է ընդունիլ որ արդիւնաբեր եղաւ կակաչներու մասին: Բաւական կակաչներ ունեցանք այլ եւ այլ հասատտութեանց ի նպաստ, ոմանք կարեւոր, ոմանք համեմատապէս նուազ նը-շանակալից, բայց կակաչ վերջապէս՝ եւ ոչ թէ կատակ,—ինչպէս սովորութիւն դարձաւ ըսել այս վերջերս:

Ի՞նչ կ'ըլլան այս կակաչները՝ եւ կամ ի՞նչ պայմաններով գործադրութեան կը դրուին կակաչատարներու կողմէ: Բան մը՝ զոր մամուլը եւ հետեւաբար հասարակութիւնը չեն կրնար գիտնալ երբեք, այն պէտք կակաչներու գործածութեան եղանակն է: Մամուլը եւ անոր հետ ալ հասարակութիւնը, ատեն ատեն այդ կակաչներու շուրջը ծագած վէճերուն միայն կը տեղեկանան, վէճեր՝ որոնք քիչ մը ատեն կը մղուին կակաչնկալ հասատտութեանց, Թաղ. Խորհուրդներու եւ Հոգաբարձութեանց միջեւ, ու կը մարին՝ առանց երբեք լուծում մը գտնելու: Վկա՝ Պէղճեան ամիրայի մէկ քանի կակաչները՝ որոնք տարին տասերկու ամիս վէճի առարկայ կը դառնան պարբերաբար, եւ որոնցմէ մէկուն կամ միւսին յարուցած կնճռոտութիւնները չեն հարթուած այսչափ ատենէ ի վեր:

Առկէ առաջ, Պատրիարքարանը կակաչ Հոգաբարձութիւն մը ունէր, որուն անդամներուն մէջ գոնէ քիչ չատ օրէնքէ, կանոնէ հասկցող մարդիկ կը գտնուէին, եւ որուն հակողութեան կը յանձնուէր կակաչներու գործածութեան եղանակը: Ինչպէս կը յիշուի, այդ Հոգաբարձութեան անդամակցած է նաեւ հանգուցեալ Յովհաննէս էֆէնտի Կիւմչեան, որուն կակաչի վերաբերեալ խնդիրներու մասին ունեցած ձեռնհասութիւնը յայտնի եղաւ մանաւանդ այն կակաչէ՝ զոր ինք թողուց:

Չեմ գիտեր թէ ինչո՞ւ վերջ տրուած է այդ յանձնաժողովին. անոր համար որ կակաչները սկսած էին ցանցառիլ մեր մէջ: Բայց նախապէս եղած կակաչներ կային՝ որոնց գործադրութեան վրայ հսկել պէտք էր, որոնց կանոնաւորութիւնը ապահովել պէտք էր: Յետոյ կրնային անոնց գործառնութեանց մէջ դեղծումներ պատահիլ, ինչպէս եղած են ալ. ապահովաբար կակաչց Հոգաբարձութենէ տարբեր մարմին մը կոչուած չպիտի ըլլար այդ ամէնուն վրայ հսկելու, այդ հաւանական անկանոնութիւնները արգիլելու համար:

Եթէ այդ յանձնաժողովը այսօր վերակազմուելու ըլլար, գո՞րծ պիտի պակսէր իրեն: Կիւմչեան կակաչն հրատարակման առթիւ, Ս. Պատրիարքը մասնաւոր ըրաւ սա պարագան՝ թէ կակաչներու շուրջը ծագող խնդիրներուն գլխաւոր պատճառն է նոյն ինքն կակաչարներուն անհոգութիւնն ու անհեռատեսութիւնը: Դրամական տարբերութիւններ, արժէքի անկում, կալուածական հասոյթներու նուազում, եւ այլն, չեն նախատեսուած ժամանակին, ու վերջէն, կոտակնկալ հաստատութիւնները, առանց այդ պարագաները նկատի առնելու, ուղած են կատկուած գումարէն միւսը իրենց սովորական բաժինը կամ մասնավճարը ընդունիլ: Ատկէ խնդիրներ, անհամաձայնութիւններ ու վէճեր:

Մի՛ միայն այդ կտակները ձեւափոխելու, մի՛ միայն այդ կտակներուն վերջնական կանոնաւոր վիճակ մը տալը աշխատութիւն մըն է՝ որուն յատուկ յանձնաժողով մը չատ չպիտի տեսնուէր ընաւ. ընդհակառակը: Այդ կտակային խնդիրները միշտ աւելորդ աշխատութիւն մը կը պատճառեն Պատրիարքարանին, միշտ անպատեհութիւններ կը ստեղծեն, չատ հեղ բաւական կնճռոտ խառնակութեանց տեղի տալով: Ինչո՞ւ չմտածուի կտակաց Հոգաբարձութեան մը վրայ, որուն չնորհիւ կարելի պիտի ըլլար հարթել այդ ամէն դժուարութիւնները, որուն աշակցութիւնը մեծ զօրավիգ մը պիտի ըլլար Պատրիարքարանին՝ մանաւանդ ընդ միշտ վերջ տալու համար կտակներու այդ անկանոն, այդ անկերպարան վիճակին:

Արդէն, ինչպէս ըսի, նախորդ տարին բաւական կտակներ ունեցանք, որոնք իրենց կարգին քիչ աշխատութիւն չէ՛ որ կը պահանջեն: Կտակաց Հոգաբարձութիւն մը այդ աշխատութիւններն ալ վրան պիտի առնէր, ինչ որ Պատրիարքարանին համար զբաղման ո՛չ-արհամարհելի թեթեւացում մը պիտի ըլլար:

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԳՐԱԽՕՍԱԿԱՆ

«Լուսաւորիչ»։ Արտաշես Յարութիւնեան Կ. Պոլիս, գրատուն Պ. Գ. Զարգարեան 1902. Գին 5 ղրշ.

Ս.

Ժամանակամիջոցներ կան որոնք գրական նոր երեւոյթի մը սկզբնաւորութիւնը կ'աւետեն: 1902ը Կ. Պոլսոյ գրական կեանքին համար թերեւս այդպիսի թուական մըն է: Թերթերու մարմաջ ունեցողները ծաղրելէ, բանաստեղծութիւնը իբր մասնաճառին եւ հացագործին հաշիւները գոցելու անկարող եւ հետեւաբար իբր անպիտան բան մը ներկայացուցէլ յետոյ այսօր երկու հատոր մէկէն մեզի կը զաղացնեն:

Վերջին տասը տարիներուն մէջ որ եւ է անուն ունեցող գրող օրքան որ ալ վրատահ ըլլար, քիչ մըն ալ բանաստեղծի ձիրք ունենալուն վրայ չէր կրցած համարձակութիւն ունենալ՝ բանաստեղծական հատորի մը ճակատը իր անունը փակցնելու:

Այդ փառասիրութիւնը ամէն մարդ կը կարծէր թէ հին սերունդին՝ 1860–1880 ապրող սերունդին՝ ասուպներու պէս նըշուլող եւ անհետացող բանաստեղծներուն փառքը կը կազմէր: Բայց այդ համոզումը ո՛ր ատիճան պէտք է սխալ եղած ըլլայ, կը ձգենք ընթերցողին մտածել՝ ցոյց տալով թէ մեր գրականութեան մէջ անուն ունեցող երկու ճշմարիտ գրագէտներ, մէկը մայրաքաղաքէս, միւսը գաւառէն, մէկը կին, միւսը այր, գրեթէ միեւնոյն ժամանակ առանց իրարմէ տեղեկութիւն ունենալու՝ կը ձեռնարկեն հրատարակելու երկու հատորներ՝ մասամբ կանխաբ ազդարարած եւ՝ մասամբ ալ անտիպ ոտանաւորներէ բաղկացած:

Անշուշտ հակցաք թէ խօսքս Սկիպիլի «Boufter»ուն եւ Յարութիւնեանի «Լուսաւորիչ»ին վրայ է:

Երկանիկ գործեր որոնք բանաստեղծութեան այս արհամարհուած չրջանին մէջ իսկ հրատարակիչներ գտած են, եւ հրապարակ ելլելու յաջողած: Այնպէս որ մենք այլեւս բանաստեղծական „հատուածներ պարբերականներու մէջ վարձուած էինք տեսնել, այսօր պատեհութիւնը կունենանք երկու հատոր մէկէն ունենալու մեր տրամադրութեան տակ:

Բայց ինչ որ դիս կը զարմանցնէ, սա է թէ ի՞նչպէս Արտաշէս Յարութիւնեան համոզուած ըլլալէ յետոյ թէ՝ մեր ընթերցող հասարակութիւնը առաջուընէ քիչ կը կարդայ ոտանաւորը եւ տղայական ութթուցիկ նչանակութիւն մը կու տայ անոր, (*) կ'ելլէ կը հրատարակէ ոտանաւորներու հաւաքածոյ մը:

Ինքը իր այդ համոզումը չէ թէ միայն անցողակի եւ վայրկեանական տպաւորութեան մը տակ յայտնած է, այլ լուրջ խորհրդածութեանց իբր տրամաբանական հետեւութիւնը, իր այդ համոզում չոր խօսք մը չէ՝ անխորհուրդ կերպով արտասանուած, այլ պատճառաբանուած խորհրդածութիւններէն մաս մը բան հոս պիտի արտադրեմ, ասով ցոյց տալու համար թէ այդ համոզումը ո՞ր ատիճան զօրաւոր է իր մէջ:

«Բանաստեղծութիւնը, կ'ըսէ, իր բնութեամբ իսկ ժամանակիս անտեսական հանգամանքներուն հետ տեսակ մը անխնամութիւն ունենալ կը թուի: Դարուս գրական եւ ընդհանրապէս մտաւորական ոգին, քաղաքակրթութեան ներկայ պահանջներուն համաձայն, փոխուած է: Խորհող միտքերու նորագոյն մտահոգութիւնները, գրագէտներու տրամադրութիւնները, ուղղակի կը բղխին դարուս ընկերական ու տնտեսական պայմաններուն ծոցէն: Այդ պայմանները, իրենց ընութեամբն իսկ, ներկայ ընկերութեան մէջ, անհատին զգացումներէն աւելի՝ դատողութիւնը զբաղցնելու հանգամանքն ունին: Գաղափարին տիրապետութեան մէջ խեղդուած է զգացումը: Այսպէսով, բանաստեղծական զգացումը եթէ ոչ բոլորովին անհակացած—բան մը՝ որ հոգեբանօրէն անկարելի է—գէթ ընդարմացած է բոլոր եւրոպական գրականութիւններուն մէջ....մեր հասարակութիւնն ալ, անտարակոյս դարաւերջին այս հոգեկան ու մտաւոր ընդհանուր տրամադրութիւններէն չէր կրնար անմասն մնալ» (**):

Ապա ուրեմն ինչո՞ւ իր այս հրատարակութիւնը պիտի ըսէ ամէն մարդ մտքէն: Այդ «ինչո՞»ին պատասխանը տալ չատ դժուար պիտի ըլլար, երբ առթիւ մը Արտաշէս Յարութիւնեան «բանաստեղծութիւնը դուրս անձնական արտադրութեան մը» դառնած չըլլար (***): այդ դուռ անձնական արտադրութիւնն է որ ահա կու գայ հրապարակ, անշուշտ իր բանաստեղծական զգացումը ընթերցմամբ չըլլալուն համար, բան մը որ ուրիշներու կը պատահի կեանքի պայմաններէն ծագում առնելով:

Բայց բոլորովին յուսահատելու ալ տեղի չկայ: Կեանքի պայմանները որչափ ալ հաւանաբար բանաստեղծութեան հետաքրքրութեան հրապոյրը բանաստեղծական զգացման հասարակութեան մէջ զարգանալուն եւ վերազարթնումին տեղի պիտի տան: «Հասարակութիւնը սովորական եղանակներէն ձանձրացած է ալ, ու իր ականջը կը խցէ մնոնց: Այսօր ճաչակները տարբեր ուղղութիւններ են առած:

Գրամուտ հասարակութեան դժուարանձուիչներուն առջեւ՝ բաշարիկ նորութիւններն են որոնք չնորհ կրնան գտնել» (****) Ասոնք իր բառերն են որ յատկապէս մէջ կը բերենք, ցոյց տալու համար իր ըմբռնումը բանաստեղծութեան վրայ:

Իր գործը եթէ այսօրուան ճաչակները կը գոհացնէ, արդէն իր հրապարակուելու արդարացումը բերած կ'ըլլայ եւ այսօր ոչ ոք ձեռքը խիղճին վրայ դնելով պիտի կարենայ ըսել թէ Արտաշէս Յարութիւնեան՝ իր քնարին վրայ «նորագոյն նօթեր» եւ «նորագոյն թրթռումներ» չէր կրցած գտնել:

Իր գիրքը մարդ մէկ չունէէ եւ առանց որ եւ է ձանձրոյթի զգալու պիտի կարենայ կարդալ քանի մը անգամ իրարու վրայ: 54 հատ ոտանաւորներէ կը բաղ-

(*) Տես Մասիս, 1899, էջ 579:
(**) Նոյն:
(***) Նոյն, էջ 404.
(****) Նոյն, էջ 579:

բայց միայն իր ամուսինը եւ Մօպէօտ փողոցի մէջ ունեցած իր փոքր սրճարանը՝ դամասկեան կարմիր կերպասով կահաւորուած:

Տիկին Մոնթէսխիւի բնաւ մտերմութիւն չէր ունեցած իր աղջկան հետ, բնաղդումով իրմէ չատ հեռու զգալով զայն, մտքով չատ ազատ, սրտով չատ յանդուգն, եւ այդ հեղահամբոյր ու բարի Թէրէզին մէջ կռահելով Մոնթէսխիւի զօրաւոր արիւնը, հոգիի ու մտի այն եռանդը՝ որ այնքան տառապեցուցած էր զինքը, որով աւելի կը ներէր իր ամուսնին քան թէ իր աղջկան:

Բայց ինքնին՝ Պ. Մոնթէսխիւի լաւ կը ճանչնար իր աղջիկը եւ կը սիրէր զայն: Բոլոր մեծ գիշակերներուն պէս՝ յանկուցիչ զուարթութեան ժամեր ունէր: Թէեւ տունէն դուրս չատ ժամանակ կ'անցնէր, բայց այնպէս մը կը կարգադրէր որ գրեթէ ամէն օր իր աղջկան հետ կը ճաշէր եւ երբեմն պատոյտի կ'ելլէր միասին: Գեղօրներէ ու կանացի պաճուճանքներէ կը հասկնար: Առաջին ակնարկով իսկ կը տեսնէր ու կը սրբադրէր իր աղջկան արդուզարդերուն թերութիւնները՝ որոնք առաջ կու գային տիկին Մոնթէսխիւի ախուր եւ աչքի զարնող ճաշակէն: Պ. Մոնթէսխիւ կը կրթէր ու կը կազմէր իր Թէրէզը: Բիրտ ու քաղցրաճաշակ, կը զուարճացնէր եւ իրեն կը յանկուցանէր նորատի աղջիկը: Անոր մօտ՝ իր ընաղդը, նուաճման մասին ունեցած իր ախորժը ա՛լ աւելի կը ներշնչէր զինքը: Ինք որ կ'ուզէր ամէն բանի մէջ գերակշիռ դիրք մը բռնել, իր աղջկան համակրութիւնն ալ կը չահէր: Իր մօրմէն կը յափշտակէր զայն: Մանկամարդ աղջիկը կը հիանար իր հօրը վրայ եւ կը պաշտէր զայն:

Իր անրջանքին մէջ՝ անցեալին խորը կը տեսնէր հայրը, իրը մրակ ուրախութիւնը իր մանկութեան: Տակաւին համոզուած էր թէ իր հօրը չափ սիրալիր մարդ չկար աշխարհի վրայ:

Երբ կեանքի մէջ մուտ գործած էր, ընդհուպ վճռած էր ուրիշ տեղ չկարենալ գտնելուն համար այդքան ընական հարստութիւն, գործօն եւ խորհող ուժերու այդքան լիութիւն: Այդ վճռութիւնը ունեցած էր նաեւ ամուսնի մը ընտրութեան մէջ, ու ուելի յետոյ Թերեւս Նոյն վճռութիւնը՝ երբ կ'ուզէր հաստատել թաքուն եւ աւելի ազատ սիրային յարաբերութիւն մը:

Սակայն ինքը չէր որ ընտրած էր իր ամուսինը: Թող տուած էր որ հայրը ամուսնացնէ զինքը: Պ. Մոնթէսխիւի, այն ատեն այրի, աղջկանը նկատմամբ փափուկ հոգածութեան մը ցոյց կուտար, վրդովուած ու մտատանջ անոր մասին: Իր զբաղած ու հայցնեալ կեանքին մէջ իսկ ուզած էր լաւ եւ չուտ գործ տեսնել, ինչպէս իր սովորութիւնն էր: Պ. Մոնթէսխիւի նկատի առաւ տրամաքին տուաւելութիւնները, պատշաճութիւնները, կոմս Մարթէնի ունեցած ուժգնուն տարուսն աղնուականութիւնը, որուն վրայ կ'աւելնար ժառանգական փառքը ընտանիքի մը՝ որ նախարարներ տուած էր յուլիսի կառավարութեան ու կայսրութեան: Պ. Մոնթէսխիւի աղջկան մտքէն չէր անցած թէ կրնար սէրը գտնել ամուսնութեան մէջ:

Պ. Մոնթէսխիւի գոհ կը դարձ ինքզինքը, կարծելով թէ իր աղջիկը ամուսնութեան մէջ պիտի գտնէր պերճանքի գոհացումը՝ զոր իրեն կը վերագրէր հայրը, ինչպէս նաեւ հասարակ մեծութեան, զուարճութեան, նիւթական տիրապետութեան պատճառած այն բերկրանքը, որոնք իրեն համար կեանքի բովանդակ արժէքը կը կազմէին. մնաց որ չատ յատակ գաղափարներ չունէր պարկեշտ կնոջ մը երջանկութեան վրայ՝ այս աշխարհի մէջ, բայց կատարելապէս վստահ էր թէ իր աղջիկը պարկեշտ պիտի մնար: Ամիսներ իր հոգիին մէջ կէս մըն էր՝ զոր չէր քրքրած բնաւ, սկզբնական սուրբութիւն մը, մէկ իսօքով:

Տիկին Մարթէն խորհելով այդ անհեթեթ եւ բնական վստահութեան վրայ, որ այնքան դէշ կը համամտէր կիներու վրայ Մոնթէսխիւրի ունեցած փորձառութեանց եւ գաղափարներուն, մանկամարդ սիրուհի այրուդ տափակ ըլլալու չափ պայմանագրական դարձած այն լալկան բանաստեղծներու դպրոցէն, որոնք թոքախտաւոր ըլլալու երեւակայութեամբ մեռնիլ ուզեցին, մեռան, մեռան...ու չմեռան եւ դեռ կ'ապրին: Սրտաչէս Յարութիւնեան իր յատուկ տեղը կը դրաւէ մեր գրականութեանմէջ ողջամիտ ըմբռնումովը եւ կեանքի վրայ ունեցած լաւատես կարծիքներով:

ԱՐՇԱԿ Ա. ԱԼՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԳՐԻՆ ԴԵՐԸ

Եթէ ստոյգ է որ լրագրութիւնը ժողովուրդին վրայ ազդեցութիւն մը ունի, կրնայ առաջնորդել, գեղեցիկ խորհուրդներ թելադրել, օգտակար ուղղութիւններ տալ, ապահովապէս մեղադրելի՝ նոյն իսկ դատապարտելի են մեր լրագրողներն ու հրապարակագիրները, որ չեն կրնար կամ չեն ուզեր պէտք եղածին պէս ու լիուլի չափով արժանանալ իրենց ունեցած առանձնաշնորհը՝ որ վերջապէս պզտիկ բան չէ: Որքան ալ քիչ ըլլայ լրագրի մը ընթերցողներուն թիւը, (զոր պէտք չէ բաժանորդներուն թիւէն չափել) չարձակալ նշանակելի բան մըն է լրագրին դերը, եւ հրապարակագրին ճարտարութիւնէն կախում ունի չնչին գաղափարներու հոսանք մը առաջ բերել, հասարակաց կարծիքին վրայ բարերար ազդեցութիւն մը ունենալ: Հոս երեւան կու գայ կրթիչ դերը՝ զոր ունի լրագրութիւնը. ճիշդ այն դերը՝ զոր կը կատարեն ուսուցիչն ու քարոզիչը. բայց լրագրինը՝ աւելի լայն ու աւելի ներգործող պայմաններով: Մի՛գուցէ որ այդ հանգամանքը, այդ իրաւասութիւնը չեն չահագործուիր եւ կամ չատ անձնական ու անձնական չահագործումի մը կ'ըլլան առարկայ. անոնց կողմէ՝ որ մասնաւոր կամ ուրիշ ո՛ր եւ է խնամիպանի դիրքէն դատ բան մը չեն ուզեր եւ կամ՝ չեն կարծեր ունենալ — լսկ ապրուստի մտքէն՝ ոչ աւելի, ոչ պակաս:

Նորէն, սա պարագային ալ, հանրութիւնն է զոր առաջ պիտի քշէք, իրրեւ մեղադրելի, իրրեւ չքաղաքավարի, իրրեւ անընդունակ ազնիւ մտաւորականներու:

Դուցէ չափով մը իրաւացի ըլլայ այս առարկութիւնը, բայց չատ անչնչան չափով մը: Անոր համար որ հանրութիւնը՝ իր ամբողջութեան մէջ՝ կրթական, իմացական, բարեգործական կամ տնտեսական ճամբու մը, ձեռնարկի մը մէջ լուսաւոր մտքով առաջնորդներու, իրենց ճարտար խօսքովը համոզուած ամբոխներու եւ խորախորհուրդ թափանցող հոգեբաններու պէտք ունի: Այդ ուղեցոյց-փարոսի պաշտօնն է ահա լրագրութեան բաժինը. առանց այդ ազդակին, հոգ ամբողջութիւնը, զանգուածը կը մնայ, առանց լուսաւորուելու իր պարտքերուն նկատմամբ զոյս ուսի՝ օրինակի համար դէպի իր կրթարանները, դէպի տաճարն ու վանքը, դէպի դրամատնութիւնն ու արուեստները, դէպի ընտանիքն ու ընկերութիւնը, եւ որ իրարմէ չեն տեղեր զայն՝ անանկին ու օրին, ուսումնակրթ պատանին ու չքաւոր արուեստագէտին, հրատարակն ու անկարին ընութենէն անմասնորդին կամ արկածներին ի նպաստ:

Ու բան է որ այդ հանրաբանը ստեղծէ իր շուրջ, հրապարակագիրը, ինչպէս եւ հանրային պաշտօնը վարող անձը, չատ կը գտնեն մարդկանց հանրօգուտ ըլլալու փարձութիւններ տիրապետելու, ամբոխական լսոյզ ճառագայթելու եւ ընթերցող հանրութեան ճաշակները իր պարտքերը: Այդ, վասն զի չատ անգամ ընթերցողը իր պարտքը չդիտնար; չի ճանչնար, եւ հրապարակագիրն է՝ զոյնայնորոյն ցուցնել իր տարաբնութիւնն ու մոլորութիւնները: Ուրեմն հրապարակագիրն ունի նաեւ ուսուցանելու կոչումը: Ինչպէս՝ անշնչանք թէ չատ ծանր, չատ դժուար է հրապարակագրին համար այս բազմակողմանի դերը անթերի կատարել, այնպէսի գործի մը մէջ որ կը պահանջէ չարատեւ աշխատութիւն, զոհողութիւն, ուշադրութիւն, եւ որ կը սպառէ միտք ու սիրտ, եւ այս բազմապատիկ գործունէութիւնը լոկ այսօրուան ու վաղուան համար չէ, այլ ամէն օր, յարատեւ, անընդհատ, անդուլ անդադար: Այդ սպառումն է, այդ վաստակն է ահա հրապարակագրութեան կոչումը; բայց արդիւնաւոր, հանրօգուտ սպառում մը եւ չինչ վաստակ մը:

Դատրիոյ — ԱՐՇՈՒԻԿ

ՍԵՌՈՅ Ա. ԿԱՐԱՊԵՏ

ՄԵՆԱՄՅԱՆԻՆ ԱԴԱՄԱԿԸ

Ոչ չեմոր ու չանդ, ոչ ծնդայ ու սարիլ. Սատուծոյ վճռաշուք տաճարն է, Լուսաւորչի նախընծայ դասակերաը հնամէ, որ ալեւոր դարերու մթութեանց խորերէն կը ցոլայ ու կը փայլիլայ: Անունն ըստ ինքեան կը հրապուրէ, հոգիները ի ցունց կը հանէ, ընատամէնայն կրօնական էներգիկ զգացումները կը հրաւիրէ քաղցրիկ ու անուշիկ վերաշինիներու անդրադարձումներով: Ս. Կարապետի մենաստանը՝ որ քրիստոնէական աղանդի մեհեաններու եւ կատարումներու բնակարանին վրայ բարձրացաւ, որդեգրեց քրիստոնէութիւնը, Խնկեանց բարձունքներու այերը մէջ չէն խաչին չուքն ու հովանին ծաւալեցաւ: Հոս սուրբերու մասունքները, կիրը, կամ իր յաճախորդներէն սա ու նա անձերուն կը վերաբերի չատ չատ՝ եւ վերջապէս ինքը կը տուժէ, կորսնցնելով իր յաճախորդները: Իսկ լրագրութեան ցաւնած ուղիկ կամ թիրը գաղափարներու սերմերը չոկ գաստակագի մը վրան ազդելու սահմանուած չեն, այլ հանրութեան մը վրայ՝ որ անոնցմով կ'ուղղուի, լրագրութեան ըրած ներգործութիւնը չատ մը դոյն թափոր ներկերուն չի նմանիր: Անիկա կ'անցնի մեր բարքերուն մէջ, մեր ուղղութեանց մէջ, մեր արիւնին ու էութեան մէջ, անոր ընկերք լաւ կամ վատ տպաւորութիւնը անխուսափելի է՝ անհատական օրքան ընկերական, ժամանակական օրքան անտեսական ուղղութեանց. եւ այդ ազդեցութեան չինչ կամ ապահանիլ հետքը մեկէ աւելի սերունդներու վրայ պիտի երեւան դայ, քանի որ վաղուան սերունդը չատ մը անսակէսներով չարունակուն է իր անմիջական նախորդին այս օրուան ասնութեան, ժամանդարանութեան օրէնքը անհատներու համար ստոյգ ըլլալուն պէս հասայնքներու համար ալ կիրարկելի ու պատշաճող ըլլալով: Հաղուստաբեկ բաղդաւորութիւն մը կը համարուի, երբ անչահանդիր նկարագրով օժտուած հրապարագիրներ երեւան գալով՝ իրենց եռը կը չեղոքացնեն, ամէն անգամ որ ինքիրը հանրային շահերու վրայ կը դառնայ: Բայց երբ արդեօք եւ ո՞ր չի գտներ ճշմարիտ հրապարակագիր մը՝ այդ չատը, եւ ի հարկին չի ստեղծեր զայն՝ անանկին ու օրին, ուսումնակրթ պատանին ու չքաւոր արուեստագէտին, հրատարակն ու անկարին ընութենէն անմասնորդին կամ արկածներին ի նպաստ:

Ու բան է որ այդ հանրաբանը ստեղծէ իր շուրջ, հրապարակագիրը, ինչպէս եւ հանրային պաշտօնը վարող անձը, չատ կը գտնեն մարդկանց հանրօգուտ ըլլալու փարձութիւններ տիրապետելու, ամբոխական լսոյզ ճառագայթելու եւ ընթերցող հանրութեան ճաշակները իր պարտքերը: Այդ, վասն զի չատ անգամ ընթերցողը իր պարտքը չդիտնար; չի ճանչնար, եւ հրապարակագիրն է՝ զոյնայնորոյն ցուցնել իր տարաբնութիւնն ու մոլորութիւնները: Ուրեմն հրապարակագիրն ունի նաեւ ուսուցանելու կոչումը: Ինչպէս՝ անշնչանք թէ չատ ծանր, չատ դժուար է հրապարակագրին համար այս բազմակողմանի դերը անթերի կատարել, այնպէսի գործի մը մէջ որ կը պահանջէ չարատեւ աշխատութիւն, զոհողութիւն, ուշադրութիւն, եւ որ կը սպառէ միտք ու սիրտ, եւ այս բազմապատիկ գործունէութիւնը լոկ այսօրուան ու վաղուան համար չէ, այլ ամէն օր, յարատեւ, անընդհատ, անդուլ անդադար: Այդ սպառումն է, այդ վաստակն է ահա հրապարակագրութեան կոչումը; բայց արդիւնաւոր, հանրօգուտ սպառում մը եւ չինչ վաստակ մը:

Դատրիոյ — ԱՐՇՈՒԻԿ

ՄԵՆԱՄՅԱՆԻՆ ԱԴԱՄԱԿԸ

Ոչ չեմոր ու չանդ, ոչ ծնդայ ու սարիլ. Սատուծոյ վճռաշուք տաճարն է, Լուսաւորչի նախընծայ դասակերաը հնամէ, որ ալեւոր դարերու մթութեանց խորերէն կը ցոլայ ու կը փայլիլայ: Անունն ըստ ինքեան կը հրապուրէ, հոգիները ի ցունց կը հանէ, ընատամէնայն կրօնական էներգիկ զգացումները կը հրաւիրէ քաղցրիկ ու անուշիկ վերաշինիներու անդրադարձումներով: Ս. Կարապետի մենաստանը՝ որ քրիստոնէական աղանդի մեհեանների եւ կատարումներու բնակարանին վրայ բարձրացաւ, որդեգրեց քրիստոնէութիւնը, Խնկեանց բարձունքներու այերը մէջ չէն խաչին չուքն ու հովանին ծաւալեցաւ: Հոս սուրբերու մասունքները,

(Շարունակելի)

ճգնաւորներու չարակրկոհ մարմնոյն սպիները, հոն մարտիրոսներու նշդղունները, խաչքարերը, խորանները, ուր հրեշտակաձարան ալեղունները, հոգեշունչ չարականները եւ տխրանոյշ մեղեդիները սրտին կը խօսին, հոգիին կը խօսին։

Բայց ինչո՞ւ այն անտարբերութիւնը, այն սառն վերաբերութիւնը, երբ այս պատմական ու պատուական սրբավայրը քարուքանդ ըլլալու վտանգին ներքեւ է, ինչո՞ւ մեր պարբերաթերթ կոչն ու աղերսը անարձագանգ կը մնան եւ ինչո՞ւ եկեղեցական քրոնիկներու մէջ չենք կարդար բարերարի մը անունն ալ, որ մայրավանքիս չինութեան հոգն ստանձնէ, կամ անոր ժառանգաւորաց վարժարանին ու որբանոցին սատարէ։ Մանուչանդ հիմա երբ վանքին բաղմադիմի պահանջները, տակաւ չենքերու փլուզումները, պարտքերու աւելնալը ամէն ժամանակէ աւելի լրջօրէն խորհիլ ու դարման տանիլ կը տրամադրեն։ Հաւաթի չանցնիր որ լրագիրները չբերեն մեզ աւետաւոր լուր մը թէ այսինչ բարերարի կտակի տրամագրութեան համաձայն՝ Երուսաղէմ, Էջմիածին, Արմաշ օժտուած են մէյմէկ կարեւոր գումարներով, թէ այսինչ բարերարի հրիտակի համաձայն այս ու այն բարեպատակ հաստատութիւնները, վարժարանները, որբանոցները օգտուած են. իսկ Մշոյ Ս. Կարապետը՝ մոռցուած է բոլորովին։

Միակողմանի ու հարեւանցի պիտի ըլլային մեր դիտողութիւնները, եթէ միտալին մէկ կողմը դիտելով բաւականանայինք. Ս. Կարապետ իբրեւ վանք եւ մայրաբանդ իբրեւ մայրավանք, շրջափուրի յարակից հանոյքներու մէջ մեծ դեր կատարած են Ս. Կարապետի տիրացուն ու վարժապետը, վարդապետն ու առաջնորդը, նուիրակն ու այցելուն՝ իրենց աղերսցութեան շրջանակին մէջ։ Ասոնք ճանաչեալ բարոյական հեղինակութիւններ ունեցած են ու դեռ չեն դադրիր ունենալէ։ Խնուս, Դերջան, Բզի, Կիսճ, Ճապաղջուր, Բալու, Մուշ, Մշոյ դաշտ, Վարդո, Պուլանդ, Բաղէշ եւ շատ տեղեր Ս. Կարապետի վարժապետներուն շնորհիւ Մեսրոպեան տառերուն գիտակ եղած են եւ ոչ նուազ հոյակապ ու պատմական անձնաւորութիւններ ալ առաջնորդ ու վանահայր եղած կարեւոր թեմերու մէջ։ Ասի կէս դարու մը ուրուագիծն է, հապա քրիստոնէութեան նախի դարերուն մէջ, երբ վանքերը իրենց բուն նպատակին կը ծառայէին, երբ կաղն ու կոյրը, հաշմոնն ու խեղանդամը, բորոտն ու այսահարը, աղքատն ու մուրիկը, որբն ու այրին, լքեալն ու տուայտեալը ապաստան կը գտնէին մենաստանիս մէջ։ Երբ կռապաշտութեան հետքերը, աւերդապաշտութիւնները արմատախիլ ընել տարկ էր պահպանողական եւ մոլեռանդ հանոյքի մը մէջէն, որպէսզի տենդոտ չանդրութիւն եւ առաքելական պաշտօնի մատուցումներ նոր աղանդի արեղաներու կողմէ։ Ս. Կարապետ՝ սկիզբէն ի վեր Տարօնոյ եւ իր շրջականերուն լուսոյ վառարանն եղած է, կրօնի սրբարանը, խոտամբեր ու ճգնաղգեաց միաբանութեան մը, կուսակրօններու մենանոց մը եւ միանգամայն որբանոց, աղքատանոց. իր չէն չտեմարանի դռները միշտ բաց եղած են, եւ իբրեւ հիւրանոց՝ միշտ վառ պահած է տոհմային հնաւանդ հիւրասիրական սովորոյթը, եւ ոչ խորը այս ու այն դաւանանքի պատկանողներու միջեւ։ Ս. Կարապետը, իբրեւ ուխտատեղի ունեցած է ուխտաւորներու երկսեռ բազմութիւն, հեռի ու մօտ տեղերէ։ այդ ներքնանդ ուխտաւորները նպաստաւորած են վանքը լիառատ նուէրներով, այդ եղած է վանքին գլխաւոր եկամուտի աղբիւրը, բարեզարդութեան պատճառը եւ միանգամայն ատոր դաղրիլը եղած է արդի անչքանալուն եւ անկումին շարժ սոիթը։

Ուրեմն երախտագիտական պարտք մը ունինք հատուցանելիք դէպի այդ դարեւոր հնութիւնը, եթէ չենք ուզեր որ տակաւ-փլուզումներու, քարուքանդներու տխուր նկարագիրը կարդալ. մենք ըսած էինք ու նորէն կը կրկնենք. «ժամանակը այնքան սուղ ու դարմանումն այնքան աւրագ, ցորչափ վանքի չենքին սպառնացող վերահաս վտանգը չէ եկած աւելի մեծ ծախքի դուներ բանալու». ասի տեսակ մը բանաձեւ չէր՝ մուրացկանութեան դիմակի ներքեւ պարկուած. իրականութիւնն է որ պերճախօսօրէն կը նկարուի. եթէ Ս. Կարապետի վիկայարանի գմբէթի վերարը Ն. Ս. Օծութեան ծախքով նորոգուեցաւ եւ մէկ քանի կարկտաքներ եղան, դեռ անդին կը մնան կամարակի եւ Ս. Ստեփաննոյ վկայարանի գմբէթներու վերարները, Ս. Գէորգ եկեղեցին ու Ս. Աստուածածնի մատուռը ի հիմանց վերանորոգելի, եւ ասոնք սերտ կապ ու շղթայակցութիւն ունին իրարու հետ. եթէ ատոնցմէ մէկը փլի, կը սպառնայ միւսներու կործանման։ Իսկ եկեղեցիին շրջանակէն դուրս արեւմտակողման խաչ քակի վրայ նայող կամարակապ, քարուկիր ու փառաւոր սենեակները կործանած են ու պարիսպն ալ նոյն վիճակը չունենալու համար փայտէ դեկանոներով առժամեայ նեցուկներ հաստատուած են։ Այդ վիճակին մէջ են հարաւակողման ուխտաւորներու սենեակները, նորակերտ վարժարանի չէնքը եւ հինին խարխուլ դիրքը։ Արդ՝ հիմա ինչ օգուտ ունի ըսել թէ՝ քանի մը տասնեակ տարիներ առաջ ուխտաւորութիւնը կը նպաստաւորէր վանքը, կը պարարէր միաբանութեան քակները, թէ վանքը հազարաւոր ոչխարներ ունէր, եկամուտի աղբիւր՝ հոգեւարժի, թեմէ ու նուիրակութենէ։ Ժողովրդեան նիւթական անձուկ վիճակին հանդէպ՝ ասոնք ամէնքն ալ տակաւ ցամքեցան ու այսօր ատոնք բոլորն ալ ո՛չնչան անբաւարար դրութեան ու սահմանափակ կացութեան մէջ են, որ այլեւս եկամուտ ըստ ելու արժանաւորութիւն չունին։ Վանքը այսօր կը մնայ իր ինքնամփոփումին մէջ, հողային կալուածներն ու մաս մը ոչխարներ եւ տաւարներ են ապրուստի միջոցները, երբ պարքը կայ ու կը մնայ, ասոնց արտադրութիւններն ու հասոյթներն ալ սակաւ տարին չեն բաւարեր։

Եթէ կայ մխիթարական երեւոյթ մը՝ ան ալ արդի վանահայրական փոխանորդ Տ. Վարդան Ծ. վարդապետ Յակոբեանի ներկայութիւնն է վանքիս համար, որ իր անձնանձիր տքնութիւններով, շինարար ոգիով աննպաստ պայմաններու մէջ կը կառավարէ վանքը. պահապան հրեշտակի պէս կը պահէ ու կը պահպանէ չենքերու փլուզումը, կը հսկէ անդին ու անտարին, այժ կու տայ անասնարուծութեան եւ երկրագործութեան։ Իր օրովը ի գլուխ եկած կը տեսնէ բարոյական չենքին յառաջիմութիւնը, ժառանգաւորաց-որբանոցի լաւ դիրքը. սոսկ ասի է մխիթարութիւնը որ հրճուանք պատճառելու բնութիւնն ունի։

Մենաստանին վրայ առաջին անգամ չէ որ կը գրուի եւ բնականաբար վերջինն ալ չպիտի ըլլայ, սակայն ամէն պարագայի մէջ՝ հետեւեալ առաջարկները պիտի ըլլան վանքին համար։ 1. Խպտա բառնալ վանքի պարքերը եւ վանքը ի վիճակի դնել որ իր սեպհական ու տրամադրելի հասոյթով կառավարուի։ 2. Փութոյ պնդութեամբ վերանորոգել փլած ու փլելու մօտ գտնուած չենքերը։ 3. Այժ տալ բարոյական չենքին, վարժարանին, պատրաստելով ուսեալ միաբանութիւն մը։

Մուշ ՆԱՐԴԻՏ

Արտաքին Լուրեր

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴՈՐՄԵՐ

Պ. Ժորէսի ընտրութիւնը.— Ընկերվարական կուսակցութիւնը.—Գիլաւոր լրագիրներուն կարծիքը։

Պ. Ժորէսի ընտրութիւնը, իբրեւ դերատենչաստ Ֆրանսայի Երեսի. Ժողովին, ղանազան հրատարակութենց պատճառ կ'ըլլայ Բարիզի մամուլին մէջ։ Զատաւոր լրագիրները զայրացած են. կը զարմանան թէ հանրապետական կուսակցութիւն մը գտնուած է՝ այդ պաշտօնին կոչելու ընկերվարական-հաւաքական կուսակցութեան պատկանող մը։ Տեսա դիտել կու տայ թէ այդ ընտրութեան համար չպատզանց զարմանալու բան մը չկայ, քանի որ ընկերվարականները հիմա բաւական բազմաթիւ են Երեսի. Ժողովին մէջ եւ մեծ դեր մը կը կատարեն հոն։ Տեսա, սակայն, մասնաւոր նշանակութիւն մը կ'ընծայէ, նկատողութեան առնելով Պ. Ժորէսի ընթացքը՝ որ այդ կուսակցութեան ամենէն զարձօն մարդն է եւ իր վարած պայքարին մէջ ոչ զոք կը խնայէ, ամենէն զօրաւոր պայքարներուն մէջ կը մտնէ ուժգնութեամբ եւ յաճախ խիտ բուռն խօսքեր կ'արտասանէ։ Տեսա կը յարէ. — «Անոր քուէ տալը միթէ չէ՞ր նշանակեր որ միայն ընկերվարական խումբին կարեւորութիւնը նկատողութեան կ'առնուի եւ թէ հաւանութիւն կը յայտնուն երեսի. Ժողովին դիւանին կազմութեանը։ Ստիկա քաղաքական արտայայտութիւն մըն էր ի նպաստ հաւաքականութեան։ Ուզեն չուզեն՝ սա յայտնի է թէ Պ. Ժորէսի ընտրելիութիւնը այդ նպատակը ունէր։ Եթէ ենթադրուի որ ակղան այդպէս չէ եղած, բայց առաջ բերած բանակուիներուն հետեւանքով նոյն հանգամանքը ստացած է։ Երկիրը, որ իրերը հեռուէն ու խոյոր կը տեսնէ, այդ ընտրութեան մէջ ոչ թէ խորհրդարանական հաստատեալ կացութիւն մը ընդունած է, այլ տեսակ մը հաւանութիւն ղոր Երեսի. Ժողովը կը յայտնէ հաւաքականութեան. այդ պարագան է որ բացառիկ ծանրակշռութիւն մը կու տայ քուէին։ Եղած ընդդիմութիւններն իսկ չեչեռեցին պայքարի այդ ընթացքը, եւ վերջապէս յաղթանակը տարաւ ընտրելի մը՝ որ միւսներէն եւ ոչ մէկին կը նմանէր։ Ընկերվարական կուսակցութիւնը դանլիանին մէջ ալ մտաւ յանձին Պ. Միլլերանի. հիմա ալ Երեսի. Ժողովին մէջ կայ յանձին Պ. Ժորէսի։ Ընդհանուրին երեւակայութիւնը կը վարժեցնուն այդ կուսակցութիւնը ամէն տեղ տեսնելու. բայց անշուշտ ատիկա վտանգաւոր բան մըն է։»

—Թան ալ այդ ընտրութեան համար ցաւ յայտնելով հանդերձ, կ'ուշատի մեղմացնել անոր հետեւանքը եւ կը յարէ. — «Պ. Ժորէսի ընտրութենէն չի հետեւիր թէ այդ քուէն տուող մեծամասնութիւնը համակրածիք է անոր բուռն դաղափարներուն։ Քուէ տուողներուն շատերը, ընտրական պայքարին ատեն, բացարձակապէս չեն հաւանած հաւաքական ու միջազգայնականութեան վարդապետութիւններուն։ Շատերը նոյն իսկ իրենց նեղկանքը չէին ծածկեր, եւ քուէն տալէն ետքը Ժողովասրահին նրքանցքներուն մէջ իրենց թիզնը հանդարտեցնել կ'ուզէին՝ իրենց տխրութիւնը յայտնելով։ Բնական է որ ընկերվարականները փորձեն շահագործել այդ քուէն եւ իրենց կուսակցութեան համար օգուտ մը քաղել անկէ, բայց անշուշտ չեն յուսար թէ ամէն ոք պիտի աջակցի այդ կարդադրութեան։ Այս անհրաժեշտ դիտողութիւնը կը նուազեցնէ Պ. Ժորէսի յաղթանակը, բայց դայն ապահովցնողներուն պատասխանատուութիւնը չի պակսեցներ։ կուսակցութենց վիճակագրութեան համար կարելի է մխիթարական ըլլայ հաստատել որ թէեւ 208 երեսփոխաններ գտնուած են հաւաքական կուսակցութենէն դեր-ատենապետ մը ընտրելու, սակայն Երեսի. Ժողովին մէջ 208 հաւաքական չկայ։ Խորհրդարանին արժանապատուութեանը համար ալ ցաւալի է որ այդ տեսակ արդիւնք մը կարելի ըլլայ»։ Թան Պ. Ժորէսի անձին վրայ չի յարձակիր, այլ անոր վարդապետութիւնները կը քննադատէ։ Թան կ'ըսէ թէ Պ. Ժորէսի վարդապետութիւնները, զորս ամէն առթիւ մեծ կորովամտութեամբ կը պաշտպանէ, պէտք չէ որ անոր կուսակցութենէն չեղողները մղէին դեր-ատենապետ ընտրելու զայն։ Թան կը յարէ թէ ատիկա յաջողութիւն մըն է ընկերվարականներու համար, եւ բաքայում մը եւս տրամատականներուն համար, որոնք կամովին հաւանեցան ձաղկուելու՝ իրականէն աւելի ակներեւ ձախողուած մը որ սակայն դժբաղդարար թէ՝ Ֆրանսայի եւ թէ օտար երկիրներու մէջ պիտի չանգործուի, Պ. Ժորէսի մարտնչած դաղափարներուն համար։ Ատիկա պէտք եղածէն աւելի է՝ ներկային համար դժդոհ ըլլալու, սակայն բարեբաղդաբար ապագային նկատմամբ յուսատեսելու համար բաւական չէ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴՈՐՄԵՐ

Տեղուբեան ելմտացոյցը.— Պ. Վիթէի տեղեկագիրը.— Ռուսիոյ տնտեսական կացութիւնը.— Երկաթուղիներ։

Ռուսիոյ ելմտական նախարար Պ. Վիթէ 1903ի տարեշրջանին վերաբերեալ տեղուբեան ելմտացոյցին վրայ ընդարձակ տեղեկագիր մը պատրաստած է, ուր դիտել կու տայ թէ, ծախքերը աւելցած ըլլալուն հակառակ, հասոյթները պիտի կրնան զանոնք գոցել եւ նոյն իսկ արտասովոր ծախքերու նկատմամբ ալ բաւական ըլլալ։ Ռուսիոյ տէրութեան տնտեսական կացութիւնը զգալի բարւոքում մը ցոյց կու տայ։ Ռուսիոյ երկաթուղիներուն յաւելումը որ հիմա 40,000 քիլոմէթրի կը հասնի, եւ որ 700 միլիոն ռուպլիի ամբողջ ծախք մը ըլլալով հանդերձ, 130 միլիոն ռուպլիի զուտ հասոյթ մը կ'արտադրէ, եւ ալքոլներու մենաւաճառին դրութիւնը որ 188 միլիոն ռուպլիի հասոյթ մը կը բերէ, բաւական բաղմացուցին Ռուսիոյ ելմտացոյցը որ 1903ին, առաջին անգամ ըլլալով, երկու միլիառ ռուպլի պիտի ծախսէ։ Սովորական հասոյթները, որոնք 1,897 ռուպլի կը հաշուին, 1902ին հետ բաղդատելով 96 միլիոն աւելի են, որուն 37 միլիոնը՝ ոգելից ըմպելիներու մենաւաճառէն, 16ը՝ երկաթուղիներէն, 10ը՝ սովորական մաքսերէն։ Ծախքերը 1,880 միլիոն, որոնք 104 միլիոն աւելցած են։ Հասոյթներէն 17 միլիոն պակաս են։ Այդ յաւելման մէկ մասը առաջ կու գայ Ռուսիոյ ճարտարագործական ընդարձակ կռուանին չանգործումէն։ Պատերազմական նախարարութիւնը 7 միլիոն ռուպլի՝ աւելի կը ստանայ, ծովայինը՝ 17 եւ հանրային պարքը՝ $4^3/_4$ միլիոն աւելի։ Ատենց փոխարէն՝ տարեկան 7 միլիոն կը ներկայացնէ Զինէն ստացուելիք հատուցումը։ 1903ին բոլորովին հատուցուած պիտի ըլլայ հարիւրին չորս տոկոսով եւ 240 միլիոն դրամագլուխով փոխառութիւն մը որ 1860ին կնքուած է։ Երկրագործական նախարարութեան ելմտացոյցն ալ աւելցած է։ Ելմտական նախարարին տեղեկագիրը վեր կը հանէ 1902ի դեղեցիկ հունձքին կարեւորութիւնը, վասն զի վերջին հինգ տարիներու մէջին թիւէն հարիւրին 37 աւելի է։ Նաեւ կը հաստատէ տնտեսական բարւոքման կարգ մը նշաններ։ Արտաքին վաճառականութիւնն ալ զգալի յառաջիմութեան մէջ է։ Արտաքսումները 300 միլիոն ռուպլի աւելի են ներածումներէն. ատոր հետեւանքը կ'ըլլայ դրամի առատութիւն մը։ Նախարարը համոզուած է որ դրամական շրջաբերութիւնը եթէ կանոնաւորուի, երկիրը ղերծ պիտի ըլլայ դրամական տագնապներէ։ Ռուսիոյ ոսկեդրամի պատրաստի քանակութիւնը աւելնալու վրայ է՝ այսինքն 4,371 միլիոն ֆր.է՝ նախորդէն 373 միլիոն աւելի։ Պ. Վիթէ չուշեր սքօղել աննպաստ կացութիւններ ալ, մանաւանդ տխուր վիճակը կարգ մը ճարտարարուեստներու որոնք բարւոքում մը չեն ներկայացներ։ Երկիրը պիտի կրնայ յաղթել հիմակուան դժուարութենց՝ տեղական մնտաղագործութեան հաստատուն վիճակին շնորհիւ։ Դժուարութիւնները առաջ կու գան ներքին մրցումներէ եւ գիներու անկումէ, բայց այդ անկումը իրաւունք մը կ'ըլլայ սպառման աւելնալուն եւ արտադրութիւնը կը նուազեցնէ։ Հաւասարակշռութիւնը, սակայն, պիտի հաստատուի, պատրաստ քանակութեամբ ապրանք չատ չդտնուելուն համար։ Ելմտական նախարարին տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ ընդհանուր սովորութիւն մը եղած է չափազանց յոյս դնել Պետութեան ելմտացոյցին վրայ, բայց միւս կողմէ տուրքերու յաւելումն կը գանգատուի. ատոնք նուազեցնելու համար պէտք է խնայողութիւններ ընել։ Պետութեան եւ անհատներուն համար, կը յարէ ելմտական նախարարը, էական պէտքն է բանակին մատակարարց ապահովութեան երաշխաւորութիւնը։ Տնտեսական եւ մարդասիրական տեսակէտով, կ'ըսէ Ռուսիոյ ելմտական նախարար Պ. Վիթէ, ցաւալի է որ մարդկութիւնը դեռ ըմբռնած չէ ընդհանուր խաղաղութեան գաղափարները. ամէն բանէ առաջ երկրին պաշտպանութեանը պէտք է հոգ տանիլ։ Պ. Վիթէ կ'եզրակացնէ, ըսելով որ հեռատեսէ պիտի կրնայ դտնցնել Պետութեան ամենէն անմիջական պէտքերը։ Միչտ ջանքերը՝ հասոյթի աղբիւրներուն եւ ծախքերն ալ հասոյթներուն հաւասար վիճակի մէջ պիտի դնէ, որպէս զի ելմտացոյցին հաւասարակշռութիւնը չխանգարէ, ո՛րքան ալ հաստատուն հիմերու վրայ դրուած ըլլայ։

ՎԻՆԻՆԷՅՈՒԷԼԱ.

Պ. Պոուինի ուղեւորութիւնը.— «Բանքեր» յածաւորակը.— Ռմբակոծումը։

Զարլսթընէն (Տարաւային Բարոլին) երկուշաբթի օրուան թուականով հետագիր մը կը ծանուցանէ թէ ամերիկեան Տոյթին յածաւորակը, ուր կը գտնուի Բարաքսի Մ. Նահանդաց դեսպան Պ. Պոուին, նոյն նաւահանգիստը ժամաներ է։ Պ. Պոուին, որ Ուաշինկթընի մէջ կատարուելիք խորհրդակցութենց առեն Բասթրօ նախագահին ալ ներկայացուցիչը պիտի ըլլայ՝ վէնէցուէլայի խնդրին համար, երեքշաբթի օրը Ուաշինկթընէ ժամաներ է։

—Դերմանական Բանքեր յածաւորակին նկատմամբ որ, ինչպէս հեռագիրները ծանուցին, Մարաքիպոյի ծովածոցը մտնել փորձած էր, Վենզի գործակալութիւնը երեքշաբթի օրը սա հեռագիրը հրատարակեց Պէրլինի մէջ. — «Այդ մասին Բարաքսէն հաղորդուած հեռագրին նկատմամբ դեռ պաշտօնական տեղեկութիւն մը չկայ Պէրլինի մէջ։ Շատ հաւանական է որ Բանքեր ջուրերը չատ ցած գտած ըլլայ՝ Մարաքիպոյի ծովածոցին մուտքին առջեւ գտնուած փակոցին վրայ, եւ հետեւաբար ետ կեցած ըլլալու է այն ծրագրէն զոր կարելի է ունէր՝ այդ ծովածոցէն քոլոմպիական խահուէններու փոխադրութիւնը արգիլելու մասին։» Ռիւթերի ուրիշ հեռագիր մը՝ միեւնոյն թուականով կ'ըսէ. —«Մարաքիպոյէն առնուած հեռագրի մը նայելով, Սան-Բարլոս ամրոցին հրամանատարը յայտարարեր է թէ, առանց նախնական ազդարարութեան մը կամ վերջնագրի մը, յարձակում կրած է։ Ամրոցին մէջ, ուր չորս թնդանօթներ կան, չորս զինուորներ վիրաւորուեր են։»

ԾԽԱԽՈՏԻՆ ԽՆԴԻՐԸ

Առաջարկ մը ծխախոտի մասին.— Ֆրանսական ծխախոտցեր.—Նոր խառնուրդ։

Պ. Ուրնաքի կողմէ Ծերակոյտին ներկայացուած է օրինագիծ մը, որ կը չանգրգռէ Ափրիկէի ծխախոտ մշակողները եւ ծխող Ֆրանսացիները։ Պ. Ուրնաք կ'ըսէ թէ, հակառակ ծխախոտի վարչութեան կողմէ յայտնուած կարծիքին, Հունգարիայէն եւ Ուքրանիայէն Ֆրանսա ներածուած ծխախոտներուն մեծ մասը կրնայ հայթայթուիլ Ֆրանսական հողին վրայ։ Պ. Ուրնաք կ'առաջարկէ որ Ֆրանսական արտադրութենց մթերքին համար տրուած վարկին գէթ երկու երրորդը վերադարձուին Ֆրանսական ծխախոտի գնմանց։ Արդարեւ, ո եւ է առարկութիւն չէ կարելի ընել Պ. Ուրնաքի առաջարկին, բաւ է որ Ֆրանսական ծխախոտներուն որակին հաւասար ըլլայ մինչեւ հիմա արտասահմանէն գնուած ծխախոտներու որակը, պայմանաւ որ դինը աւելի չըլլայ։ Կ'երեւայ թէ Ֆրանսական ծխախոտին որակը աւելի աղէկ չպիտի ըլլայ, որովհետեւ Պ. Ուրնաք կը նախատեսէ որ նոր ծխախոտ մը պատրաստուի, Ֆրանսական ծխախոտներէ բաղկացած. ասիկա հասարակ քարորալ տեսակէն աւելի աժան պիտի ծախուի։ Ակներեւ է թէ այս ծխախոտը աւելի թեթեւ ու որակով աւելի վար պիտի ըլլայ։ Ապէրի պիտի կրնայ հայթայթել այս ծխախոտին մեծագոյն մասը, որ նուազ վնասակար պիտի ըլլայ հիմակուան գործածուած ծխախոտներէն։ Մաւրիտանական ծխախոտը, բարակ կտրուած, որ բաւական գնահատուած է սիկառէթ ծխողներուն կողմէ, կարեւոր բաժին մը պիտի ունենայ նոր խառնուրդին մէջ։ Եթէ Ֆրանսական արտադրութիւնը կրնայ գոհացուցիչ ծխախոտ մը հայթայթել, ինչո՞ւ համար Ռէժիին չդիմէ անոր։

ՍԻՐԱՑԻՆ ՏՌԱՄ ՄԸ

Մանկամարդ աղջիկ մը որ կ'ուզէ սպանել երեց մը.— Սիրային յարաբերութիւններ երեւուիին միջեւ.—Սպանութեան շարժառիթը։

Զերմուկի հանդարտ քաղաքը՝ Վիշի յուզման մատնուեցաւ վերջերս, սիրային տուի մը պատճառաւ։ Տռամին թէ զոհը եւ թէ հերոսը քսանայ մը է։ Փաքքթիէն աբբան, Օթրի-Լարի երէցը, որ Վիշիի Սէն-Լուի թեմին երէցը եղած էր ատենօք, Վիշիի մէջ կը գտնուէր, յուղարկաւորութեան մը ներկայ գտնուելու համար։ Ուրիշ այցելութիւններէ յետոյ, օրուան մէջ ընդունեց նաեւ այցելութիւնը մանկամարդ աղջկան մը, օրիորդ Բէլը Պէրլոզ անուն, որ քսանչորս տարեկան եւ իր ընտանիքը չատ ծանօթ է Վիշիի մէջ։ Աբբային եւ այդ աղջկան միջեւ սիրային յարաբերութիւններ կան եղեր, որով օրիորդ Բէլը իրաւունքներ ունենալ կ'եթադրէր երէցին սրտին վրայ։ Տեսակցութիւնը փոթորկալից եղաւ երկուքին միջեւ եւ Օր. Բէլը բամնուեցաւ սպառնական լեզուով։ Իսկոյն տուն դնաց եւ գէրոցին մէջէն հանելով բէվոլվէր մը, կայարան ուղղուեցաւ։ Կէս ժամ յետոյ, Փաքքրիէն երէցը, որ կառավարմամբ պիտի նստէր, կայարան հասաւ։ Մանկամարդ աղջիկը անոր հանդիպելուն՝ բարձրաձայն բաւ.— Ձիս գրգռելիք ձեզ սպանելու։ Հիմա պիտի տեսնէք թէ խաղալս պիտի ըլլայ։ Երէցը ատերը թաթառելով պատասխանեց.— խնթի էք գալ... ձգեցէք զիս։ Այն ատեն մանկամարդ աղջիկը իր ձեռնամարտակին հանեց բէվոլվէրը ա՛նչան առաւ երէցին։ Այս վերջինը ընկրկելու չարժուիր մը բրաւ եւ իր քալլերը փութացուց դէպի կայարան։ Սակայն հրազէնին ապահովութեան ձողակը իր տեղը չդնուելուն համար՝ կրակ չառաջացաւ բէվոլվէրը։ Եւ երբ երէցը սպասման կայարանը կը մտնէր, Օր. Բէլը անոր նաեւէն վազեց եւ հինգ հարուած ուղղեց անոր վրայ։ Դնդակներէն մէկը երէցին գլխուն ձախ կողմին հանդիպեցաւ, տարփանելով գանկին վրայ. երկրորդ գնտակը ձախուսին հանդիպեցաւ, պարզ սկրծուք մը առաջ բերելով։ Միւս հարուածները վրիպեցան։ Մանկամարդ աղջիկը իսկոյն ձերբակալուեցաւ, իսկ արքան բժշկական խնամքներ ընդունելու կայարանին մէջ։ Ցետոյ Օթրի-Լարը գնաց, մնծապէս զգածուած առաջ եկած գայթակղութենէն։ Զուլեր դատ բանալ մանկամարդ աղջկան դէմ եւ կը յայտարարէ թէ չի ճանչնար զայն։ Օր. Բէլէրի տունէն գտնուած նամակները կը յայտնեն թէ երէցը եւ աղջիկը կը ճանչնային զիրար։ Նախնական հարցաքննութիւններ եւ վրկաներու յայտարարութիւններ երեւան բերին թէ սիրային տռամ մը էր տեղի ունեցած սպանութեան փորձը։ Օր. Բէլէր յայտարարեր է թէ ինք ուղած է սպաննել երէցը, որովհետեւ անիկա չէր ուզած իրեն հետեւիլ ու ամուսնանալ իր հետ, եկեղեցականութենէն հրաժարելով։ Հարցաքննիչ դատաւորը ազատ թողեր է մանկամարդ աղջիկը, հօրը կողմէ տրուած 5000 ֆր.ի երաշխաւորութեան դումարով։

Ներքին Լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸԲԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով եւ ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Գերմանիոյ դեսպանը, առաջին թարգմանը ու Եգիպտոսի գերմանական ընդհանուր հիւպատոսը, Պարսից դեսպանը ու առաջին թարգմանը, Սպանիոյ դեսպանը ու առաջին թարգմանը, Շուէտ-Նորվէկիոյ դեսպանը ու առաջին թարգմանը եւ ամերիկեան դեսպանատան գործակատարը։ Հիւրանոցին առջեւի բարձրաւանդակին վրայ կը գտնուէին դեսպանատուններէն յանձնարարուած վեց հիւրեր եւ Ռուսիոյ դեսպանատան պահականաւէն քսանմէկ սպաներ։ Ներկաներէն ոմանք սենեկապետ Լիին պէտի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ.—«Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, Դերմանիոյ դեսպան Պաոն Մարշալ ֆն Պիպէրշթայն պատիւ ունեցաւ ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Վեհափառութեան։»

ՈՒԽՏԱՒՈՐՆԵՐ. — Պուխարացի ու կովկասցի բաղմաթիւ ուխտաւորներ որոնք Հիճազ երթալու համար Կ. Պոլիս եկած են, երէկ ներկայ գտնուեցան Սէլամլըքի արարողութեան եւ Վեհ. Սուլթանին մզկիթ գացած միջոցին «Բատիշահիմ չոք եաշա» գոչեցին։ Այդ ուխտաւորները արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼԻՆ ՄԱՀԸ. — Տրապիզոնէն առնուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ նահանգին կուսակալ Գատրի պէյ, երէկ մեռեր է սրտի հիւանդութենէ։ Գատրի պէյ առաջին անգամ Մալիէյի մէջ պաշտօնի կոչուելով սկսած էր ծառայել տէրութեան։ Ասկէ առաջ նոյն նախարարութեան խորհրդական, Իզմիրի տեղեկատարութեան եւ Այտընի կուսակալութեան փոխանորդի պաշտօններն ալ վարած էր։ Գատրի պէյ ինը տարիէ ի վեր կը վարէր Տրապիզոնի կուսակալութիւնը։

ԼՅԻՐՆԷԻ նահանգին ու զաւառներուն մէջ ոստիկան-զինուորներու կազմակերպութեան յանձնաժողովները դեկտեմբեր 31էն ի վեր ոստիկան-զինուորներու քանի մը սպաներ պաշտօնէ դադրեցուցած են՝ հանգստեան կոչուելու համար։ Տէտէ Աղաճէ մէջ ալ երկու ոստիկան-զինուորներ դադրեցուցած են իրենց յոռի վարմունքին հետեւանքով։ Նոյն յանձնաժողովներուն նաեւ 85 իսլամներ ու 67 ոչ-իսլամներ դիմած են՝ ոստիկան-զինուոր գրուելու համար. ատոնց մասին հարկ եղած գործողութիւնները կատարուած են։

Ե. ՁՕՐԱԲԱՆԱԿԻՆ (Սուրիա) հրամանատար Իսմայիլ Հագգը փաշայի միւիրութեան վերաբերեալ կայս. Մենլուրը պիտի տանի Ն. Վեհափառութեան որդին՝ կայս. թիկնապահ Ալի Հայտար պէյ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՐԳԱՐԱԿ.— Ցորենի հրապարակը միչտ բարձր է։ Երէկ Անատոլուէն 6500 քիլէ բերուեցան։

—Բարիւզի հրապարակը անփոփոխ է։ Ժամանում չկայ։ Ռուսականները, սնտուկի մէջ կ'արժեն $19^3/_4$—$20^1/_4$ եւ թիթեղեայ ամանի մէջ՝ $17^3/_4$—$18^1/_4$։

—Անապի հրապարակը բարձր է։ Հիմակուան գինն է 850—860 կենդինարը։ Լմտոնի մէջ գիներու ելեւէջը կը շարունակէ։ Թոնոն կ'արժէ խառն $129^3/_8$ անգլիական ոսկի։

—Մամի հրապարակը հաստատուն է։ Ցարմնիի ծակածը կ'արժէ՝ 11 քիլոն 63—64 եւ չծակածը՝ 58—59։ Անվերջի 10 քիլոն՝ 49—50, $8^1/_2$ քիլոն՝ 40—42, 6ը 30—32 եւ 4ը՝ 19—21։ Ժամանում չկայ։

—Քանքանաբի հրապարակը հանգարտ է։ Տեղականները կ'արժեն $15^1/_4$—17 եւ փայլ՝ 8—9։ Բարաթիր կ'արժէ՝ 23—$25^1/_2$։ Նիւ-Բէյլ՝ $22^1/_2$-24 եւ Նիւ-բարթ $22^1/_4$-$23^1/_2$։

ԱԲԵԼՅՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ.— Պ. Բիէր Աբելի։ վաղը, Ֆառնաց Սիլլպաոսի մէջ, Ֆրանսերէն հրապարակասութիւն մը պիտի բնէ արբեցութեան, անոր վանդնելուն եւ անոր դէմ մարանչելու միջոցներուն վրայ։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.— Հինգշաբթի օրը Ագիբաանդրեայ մէջ քոլէրայէ դէպք չպատահեցաւ։

—Դամասկոսի մէջ չորեքշաբթի քոլէրայէ չորս դէպքեր եւ ութ մահեր պատահեր են։ Նապլուսի մէջ, երեքշաբթի օրը, քոլէրայէ 1 դէպք ու 1 մահ։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ օսմ. դեսպան Մահմուտ Նէտիմ պէյ, երեքշաբթի օրը, ներկայ գտնուեր է Աւստրիոյ արքունիքին մէջ տրուած տարեկան երկրորդ պարահանդէսին։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—Սուրիոյ մէջ գրտնուեր է Աստուածաշունչի Հնգամատեանին ամբողջ մէկ ձեռագիրը՝ սամարիական տառերով գրուած մագաղաթի վրայ։ Փորձագէտներ հաստատեր են թէ այդ ձեռագիրը քրիստոնէական թուականէն 735 տարի առաջ գրուած է, որով մինչեւ հիմա գտնուած երբայական ձեռագիրներուն ամենէն հինն է։

ԵԿԻՑՈՒՍԻ լրագիրները կ'ըսեն թէ Սիւէզի ջրանցքէն անցնելու գործողութիւնը աւելի չուտով կը կատարուի եւ հասոյթները տարուէ տարի կ'աւելնան, ձեռք առնուած միջոցներու եւ կատար

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատան գործակատարը, երէկ, հելլենական դեսպանատունը երթալով, այցելութիւն տուաւ գործակատար Պ. Բոթէլի։

ԻՏԱԼԻՈՅ դեսպանին կինը՝ տի Մալասբինա մարքիզուհին, երէկ, Արեւելեան ձեռագրաց ցուցակ Լա Հէ ուղեւորեցաւ իր մօրը մօտ՝ որ հիւանդ է։

ՍՈՖԻԱՅԷՆ առնուած լուրերու նայելով, նախարարական փոփոխութեան զբոյցներ կան։ Կ'ըսուի թէ ներքին գործոց նախարար Պ. Լուցքանով պաշտօնանկ պիտի ըլլայ, վասն զի, կ'ըսէ Սապահ, անոր անցեալին նկատմամբ եղած հրատարակութիւնները ընդհանուրին հանդէպ վարկաբեկ ըրած են Պ. Լուցքանովը։

ՊԱԹՈՒՄԻՆ երէկ Կ. Պոլիս ժամանեցին Պուխարացի ու Կովկասցի երկու հարիւր ուխտաւորներ, ասկէ Հիճազ երթալու համար։

ՆԵՐԲԻՆ գործոց նախարարութիւնը ծանոյց բոլոր նահանգները որ մեռելներ թաղելու առթիւ նախապէս պաշտօնական արտօնութիւն առնուի քարանթինայի բժիշկներէն եւ քարանթինայի բժիշկ չգտնուած տեղերն ալ թաղապետական բժիշկներէ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿՆԵՐԸ. — Նոր որոշման մը համաձայն Օսմ. երկիրներու բոլոր սուրհանդակները Կ. Պոլսէն Պաղտատ, Կ. Պոլսէն, Տրապիզոնի ճամբով, Էրզրում եւ դարձեալ Կ. Պոլսէն Դամասկոս ուղղակի պիտի երթան ու վերադառնան։ Այս որոշումը յունուար մէկէն կը գործադրուի։

ՊՈԼՍՈՅ նամակատան նամակադրոյմներու ճիշդին տեսուչ Ալի պէյ տասնըվեց օրէ ի վեր բացակայ է. ո՛չ պաշտօնատեղին կ'երթայ եւ ոչ ալ տունը՝ Այսթէֆանոս։ Որսորդութիւն սիրող մը ըլլալով, կ'ենթադրուի թէ արկածի մը զոհ գացած ըլլայ։ Թղթատարական ընդհանուր տնօրէնին հրամանով, երէկ, Ալի պէյի երկու դրամարկղները կնքուեցան, ուր մեծագնա՛ծ նամակադրոյմ ու դրամ կան։ Զի յուսացուիր որ հաշիւներուն մէջ բաց ունենայ, վասն զի անոր ուղղամտութիւնը բնաւ տարակոյս չի վերցներ։

ՕՐԻՆԱՑ Պատրիարքարանի խառն ժողովին գումարմանց յատուկ մասին չնութիւնը աւարտած ըլլալով, երէկ բացումը կատարուեցաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ մաքսատունը, որուն մէկ մասը վնասուած էր անցեալ օրեան ձիւնախառն փոթորիկին ատեն, պիտի վերանորոգուի։

ՀԱՅՐՆԷՆ կը գրեն թէ տեղացած ձիւնը մէկուկէս կանգուն բարձրութեան հասած է։

ԿԻՐԱՍՈՆԻ մէջ անցեալ ուրբաթ օրը աւրուելով տասնըհինգ ժամ անընդհատ ձիւն տեղացեր է,

ԽՐԻՍԹՈ անուն այն նպարավաճառը, որ ինչպէս ծանուցինք, առջի օրը անձնասպանութիւն փորձած էր, Շիլլիի Հայոց գերեզմանատան եւրն, երէկ մեռաւ Բերայի Թաղապետութեան հիւանդանոցին մէջ։

ԱԳԻՍԷՐԱՅԻ մէջ, երէկ, Սատէտտին անուն տղայ մը ձիով գացած ատեն, մրտրակը ձեռքէն ինկաւ. ուստի վար իջաւ առնելու, բայց ձին անոր թեւէն խածաւ ու քանի մը անգամ ցնցելէ ետքը գետին զարկաւ. տղան վիրաւոր վիճակի մէջ ազատուեցաւ։

ԷՏԻՐՆԷ ԳԱՓՈՒԻ կողմը, առջի գիշեր, Թէսպիհճի Հասան, որ գինով էր, տատանելով կ'երթար։ Երկու Հրեաներ, Մոչոն ու Պէնսիոն թեւէն մտան՝ դոյն տունը տանելու համար։ Քիչ մը երթալէ ետքը այդ երկու Հրեաները ուզեցին իրենց մատուցած ծառայութեան վարձքը անձամբ ստանալ, ուստի սկսան Հասանի գրպանները խառնել. սակայն գինովը ձեռքը բռնած ածիլիով վիրաւորեց երկու Հրեաները։ Հասան ձերբակալուեցաւ, իսկ վիրաւորները հիւանդանոց տարուեցան։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

«Տամ Իսրայէլիթ» եւ «Ֆրաթէրնիթէ Իսրայէլիթ» անուն բարեգործական ընկերութեանց կողմէ մեծ պարահանդէս մը պիտի տրուի առաջիկայ չաբաթ իրիկուն, Բերա-Բալէսի սրահներուն մէջ։ Պարահանդէսը դիմակաւոր եւ անդիմակ պիտի ըլլայ, բայց դիմակաւորները պարտին ինքզինքնին ծանօթացնել ներս մտած ատենն։ Ամէնէն գեղեցիկ դիմակաւորներուն պիտի տրուի երեք մրցանակ։ Տոմակին գինն է 1 օսմ. ոսկի։ 1—2

ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԷԶԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԳ.— Բուլղարիի երկաթուղիներու պարտաթուղթերուն 198րդ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ 1903 յունվար 18/31ին ճիշդ կէս օրին, Հանր. Պարտքի Վարչութեան կեդրոնատեղիին մէջ, հրապարակաւ եւ Օսմ. Կայս. Պանքային աջակցութեամբ։

Կ. Պոլիս 7/20 յունվ. 1903 2—5

* * *

Հանր. Պարտքի Վարչութեան ընդհանուր տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանը մտնել փափաքողներուն թէ վարժարանին բացումը տեղի պիտի ունենայ 1903 (1319) մարտ 22ին (Ապրիլ 4)։ Ընդունելութիւնները հետեւեալ պայմաններով տեղի պիտի ունենան։ Վարժարան մտնել ուզողները պէտք է առնուազն 18 տարեկան ըլլան, բացառութիւն չըլլար։

Ընտրելիները հետեւեալ նիւթերուն վրայ քննութիւն պիտի անցնեն.—1. Թուաբանութիւն. 2. Երկրին մէջ խօսուած մէկ լեզուն գրել գիտալ։ Քննութիւնները թուրքերէն լեզուով տեղի պիտի ունենան։

Չերամաբուծական վարժարանը ընդունելիք աշակերտներուն թիւը միայն 30 հոգի նշանակուած ըլլալով, այդ 30 աշակերտները պիտի ընտրուին քննութեանց մէջ ընտրելիներու չանելիք թիւերուն կարգին համաձայն։ Հետեւաբար վարժարան մտնել փափաքողները նշանակուած թուականէն առաջ պէտք է իրենց խնդրագիրները ուղղեն Պրուսայի չերամաբուծական վարժարանի տնօրէնին, եւ բացման օրը ներկայանան, իրենց ծնընդեան վկայագրով եւ բարի վարքի վկայականով մը։ Բ. տարեշրջանի աշակերտներուն ալ կը ծանուցուի թէ պէտք է վարժարանը գտնուին երկուշաբթի օրը, 24/6 ապրիլ 1903 (1319). իրենց դասերը պիտի վերսկսին միեւնոյն օրը, ճիշդ ժամը 6ին (Ք. Թ.)։

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

8/21 Յունվ. 1903 3—01

ՕՍՄ. ԿԱՑՍ. ՊԱՆՔԱ ԱՄՈՐԹԻՍԱՆ

4 % թեմպեհիի բրիորիթ 1893ի փոխառ.

1,000,010 ՕՍՄ. ՈՍԿԻ

20րդ վիճակահանութիւն 1/14 յունվ. 1904

2/15 յունուար 1903

3576– 3600	11676–11700	13026–13050
15501–15525	24581–24605	30331–30355
31981–32005	32381–32405	37881–37905
38931–38955	42456–42480	45306–45330
	45331–45355	

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅԺՄԷՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԵՒ ՊՈԼՍՈՅ ՕՐԱՑՈՅՑՆԵՐԸ

Էջմիածնայ Օրացոյցը, իբրեւ Մայր Աթոռի յատուկ հրատարակութիւն մը, իր կարեւորութիւնը ունի միւտ աչքարհի ամէն մասերու Հայերուն համար՝ տոնմատիւն-կրօնային տեսակէտով, եւ կը կարծէինք մինչեւ հիմայ թէ անագին թիւով սպառում կը գտնէ։ Բեդերպուրկէն զբօսուած նամակ մը, որ երեւցաւ նախընթաց օրեան Արեւելքի մէջ, գրեթէ յուսախաբութիւն պատճառեց՝ իմացնելով մեզի թէ Էջմիածնայ Օրացոյցին սպառման նուազագոյն թիւն է 18,000 եւ բարձրագոյնը՝ 26,000։ Մինչդեռ, Կ. Պոլսոյ օրացոյցը, որ Ս. Փրկչի Հիւանդանոցին սեպհականութիւնը ըլլալով հանդերձ՝ տասն տարի մրցակիցներ ալ կ'ունենայ իրեն դէմ, 50,000 օրինակէն աւելի կը տպուի, այսինքն Մայր Աթոռի օրացոյցին կրկնապատիկը։ Բեդերպուրկի նամակագիրը կը յուսայ, սակայն, թէ այս վերջինին սպառման թիւը կրնայ բարձրանալ մինչեւ 80,000ի, ըսել ուզելով անչուշտ որ՝ եթէ աւելի ճոխ ու ընդարձակ ձեւ մը տրուի անոր, նիւթերու պէսպիսութիւն մը կցելով տոմարական մասին։

Հո՛ս, է անա որ բաղդատութեան եզր մը կը ներկայանայ մեր մտքին, թէ էջմիածին՝ իր կատարելագործեալ տպարանը ունենալով հանդերձ, ինչ որ մեծ դիրուութիւն կ'ընծայէ նիւթական տեսակէտով, եւ ունենալով մանաւանդ բաւմամուտ եւ գրչի տէր եկեղեցականներ, որոնք գրական տեսակէտով կրնան ճոխացնել օրացոյցը, ինչո՞ւ փոթ չէ տարած այս բանին։ Նամակագիրը պզտիկ ծանօթութիւն մըն ալ կ'աւելցնէ, թէ սովորական տըպագրիչ մը 20 կոպեկնոց գրքոյկի մը վաճառման համար 100ին 25, երբեմն աւելի վարձատրութիւն կուտայ, մինչդեռ էջմիածին ամբողջովին կը ստանայ իր օրացոյցներուն գինը, 20 կոպէկ, զայն վաճառողները ու տարածողները եկեղեցւոյ պաշտօնեաներ ըլլալով։

Պոլսոյ Հիւանդանոցին օրացոյցը, — պարզին վրայ է խօսքերնիս,—թէ՛ պատրաստութեան եւ թէ՛ տպագրութեան ծախք ունի, ու բաց ի եկեղեցւոյ բանկաներէն ու Առաջնորդարաններէն, ուր անվարձ կը վաճառուին անոնք, սպառման միւս միջոցները,—գրավաճառները,—տասանորդ կը ստանան։ Եւ ասով հանդերձ, Հոգաբարձութիւնը յաջողած է չատու աղբիւր մը դարձնել զայն, առանց հաշուելու ընդարձակը որ տարուէ տարի հաստատուն ծրագրի մը համաձայն կը խմբագրուի ու կը խոստանայ պարբերական գեղեցիկ հրատարակութիւն մը դառնալ։

Այս հակիրճ բաղդատական իսկ կը ցուցնէ թէ, Հիւանդանոցի օրացոյցը՝ հանրակակ ամէն կերպ քննադատութեանց՝ կարեւոր գործ մըն է, որուն նմանը հրատարակելու չկրնայ Էջմիածին՝ իր վայելած տպարանական առաւելութիւններովը հանդերձ։

Նոր Տարիի առաջին եօթնեկին մէջ, ուր օրացոյցը օրեան գիրքն է տակաւին, թարմ ու չահեկան, անգուտ չի սեպեցինք այս պզտիկ բաղդատութիւնը, բաղձալով անշուշտ որ էջմիածնի հրատարակչական գործին վարիչ միաբանները ներշնչուին այս հեռաւոր օրինակէն, նոր զարկ մըն ալ իրենք տալու համար այսուհետեւ իրենց օրացոյցին։

Ս. Պատրիարքին այս առաւօտ դարձեալ չնորհաւորական այցելութիւն տուին Երուսաղէմի Պատ. Փոխանորդ Տ. Դէորգ Սրբազան եւ Տ. Գաբրիէլ եպիսկոպոս Ճէվահիրճեան, Սթամպուլեան Բարսեղ, Ճիվանեան Նշան, Ղազարոսեան Սահակ եւ Մարուքէ Ֆրէնկեան էֆ.ները, ինչպէս Երուսաղէմի եւ Արմաշի միաբան վարդապետներէն ոմանք, եւ կարգ մը քահանաներ։

—Կրօնական ժողովի ատենապետ Տ. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Յովհաննէսեան, երէկ, Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը գացած եւ չնորհաւորած է Ս. Ծննունդի տօնը։ Նոյնպէս Տ. Բարթուղիմիոս արքեպիսկոպոս Զարէեան հիւանդ ըլլալով չնորհաւորական դիր մը ուղղած է Ս. Պատրիարք Հօր։

—Պէշիքթաշի քարոզիչ Տ. Գնել Ծ. Վրդ. Դալէմքեարեան, վաղը հրաւիրուած է պատարագել նոյն թաղի եկեղեցին կառուցանող Պալեան կարապետ Ամիրայի հոգւոյն համար։

—Խասգիւղի քարոզիչ Տ. Տիրայր վարդապետ, կաղանդի առթիւ, Ս. Ներսէսեան վարժարանին նուիրած է ամբողջ մանկապարտէզի կազմած մը՝ Ֆրէօպէլեան դրութեամբ։

—Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ եւս այցելութիւններ ընդունեց Պատրիարքարանի մէջ։ Երէկուան այցելութիւններն էին, Քաղաքական Ժողովէն Տիգրան էֆ. Եսուֆեան եւ Սեպուհ էֆ. Տէմիրճիպաշեան, Դրիգոր էֆ. Կիւմիւշկէրտան, Սիմոն էֆ. Դայսէրլեան, Աղեքս. էֆ. Փանոսեան, Հիւանդանոցի անօրէն Տոքթ. Շերիֆեան էֆ. եւ երկու մայրապետներ նոյն հաստատութենէն, Պիթլիսի կուսակալի օգնական Սմբատ էֆ. Տէր Ներսէսեան եւ Էսքիշէհիր Ֆիրաղ. Ժողովոյ ատենապետ Մարգիս էֆ. Սարգիսեան որոնք մայրաքաղաքս կը գտնուին, Պայպուրտի գործակատար Արշակ էֆ. Շուանեան, Ռուսիոյ դեսպանատան գործակատար՝ Հաճիպէյթ էֆ. Երէկ, Մայր վարժարանի երկսեռ ուսանողները Ս. Պատրիարք Հօր ներկայանալով իրենց Տնօրէնին՝ Հայկ էֆ. Խաչատրեանի առաջնորդութեամբ՝ իրենց չնորհաւորութիւնները մատուցին Ս. Ծընընդեան տօնին առթիւ։

—Զարչամպայէն կը գրեն մեզ թէ կաղանդի օրը քաղքին Ս. Աստուածածին եկեղեցին բռնկեր է, բայց հասած անձիկական օգնութեանց չնորհիւ՝ կարելի եղեր է հրդեհին առաջքն առնել, 4–5 ոսկիի պզտիկ վնաս մը միայն առաջ գալով այս ազէտէն, որ կրնար ծանր համմատութիւններ առնել՝ եթէ թաղապետութեան ջրհանը չի հասներ։ Թղթակիցը, այս լուրը հաղորդելու առթիւ, Զարչամպայի հայ համայնքին կողմէ չնորհակալութիւն կը յայտնէ տեղւոյն կառավարական պաշտօնէութեան, որոնք փութացած էին հրդեհի վայրը եւ ոստիկաններուն ու զինուորներուն որոնք ամէն ջանք ի գործ դրած էին հրդեհը մարելու համար։

—Երկուշաբթի օրը, Անուանակոչութիւն կամ Ուխտերէք, ըստ աւանդական սովորութեան՝ Երուսաղէմի Աթոռին ներկայացուցիչներէն մէկը պիտի պատարագէ Մայր եկեղեցիի մէջ, կամ Տ. Դէորգ եպիսկ. Երէցեան եւ կամ Տ. Կարապետ վարդապետ։

—Բարիզի Հայոց հոգեւոր Հովիւ Տ. Վռամշապուհ քահանայ՝ Մնուանցի տօնին առթիւ՝ չնորհաւորական հեռագիր մը ուղղած է Ս. Պատրիարք Հօր։

—Էջմիածնէն տեղեկութիւն կու տան թէ Հայ. Եկեղեցւոյ առաջին Լուսաւորիչներու, Թադէոս եւ Բարթողիմէոս առաքեալներու տօնին առթիւ, Ճեմարանի հանդիսասրահին մէջ ըստ սովորութեան հանդէս տեղի ունեցեր է։ Երգեցիկ խումբը երգեր է ընդմիջաբար Կոմիտաս Վ.ի առաջնորդութեամբ։ Ս. Կաթողիկոսը բացակայ գտնուեր է այս հանդէսէն. նոյնպէս միաբաններու մէկ մեծ մասը, որովհետեւ Ճեմարանի արդի վարչութեան եւ միաբաններէն ոմանց մէջ անհամաձայնութիւն կայ։

— Երկու չաբաթ առաջ, Մասիսի Ցուշատետրին մէջ ծանուցուած էր թէ Ուրֆայի աղջկանց վարժարանի նախկին ուսուցչուհի Օր. Միրի Յարութիւնեան որ աչքերուն լոյսը կորսնցուցած ըլլալով Լոնտոն գացած եւ կոյրերու վարժարանի մը աշակերտած էր բաւական ատեն, վերադառնալով՝ կը պատրաստուի կոյրերու յատուկ դասընթացք մը հաստատել Ուրֆայի մէջ։ Նորագոյն տեղեկութիւններու համեմատ՝ այս գաղափարը գործադրուած է եւ կոյր աղջիկներու յատուկ դպրոցի մը բացումը կատարուեր է՝ ամերիկեան Միսիոնարութեան հսկողութեան ներքեւ։ Կնոջական գործունէութեան սքանչելի տիպար մը կը հանդիսանայ, այս կերպով, Օր. Միրի Յարութիւնեան որ բնութեան մէկ զրկանքէն փոխանակ ընկճուելու՝ իր այդ դժբաղդութենէն իսկ օգուտ մը կընձեւէ իրեն վիճակէն զրկուածներուն, կոյր աղջիկներու։

—Անոք եւ աղքատիկ տղոց պատրաստման համար Բարիզէն հասած լուրերը, թէեւ երբեմն հակասական, օրուան նորութիւնն են միւտ՝ մեզի համար։ Այս անգամ ալ կը հաղորդուի թէ Քոլօնա կոմունէին կողմէ եղած յանձնարարութեան համաձայն՝ Ռուսմանիայէն եւ ուրիշ կողմերէ 12 մանչ եւ աղջիկ տղաք Բարիզ հասեր են, Տ. Թադէոս քահանայի որդւոյն առաջնորդութեամբ։ Խնդիր է սակայն թէ կոմունէին նախապէս իր տրուած խոստումին համաձայն պիտի կրնայ տէր կանգնիլ այդ տղոց եւ անոնց ապրուստին ու դաստիարակութեան համար պէտք եղած դրամը հայթայթել։

ՄԱՍԻՍ գրական Շաբաթաթերթի այս օրուան թիւին ըսելանդակութիւնն է.

Գրական աշխարհեն (Խմբագրական) Տ. Ա.—Երկրի վրայ (Բանաստեղծութիւն) թարգմ. ԱՂԵՔՍ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ։ — Ասանիկ Տեր – Մարգարեանց (Դ. յօդուած) ՄԷՐՍԷՏԷՍ։ — Աստղութիւններս. ՄԱՌԻ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ։ —Էջ մը օրագրէս. Նոր Տարին. ՓԱՇԼԱԿ։—Գիտական պատառիկներ. Վ. Ա. Գ. — Այծեմնիկի փունջը (Վէպ) ԱՆՏՐԻ ԹԷՕՐԻ։ — Յուշատետր։

ՄԱՍԻՍի հասցէն է, այսուհետեւ, Գալաթիա, Քամանցo փողոց, թիւ 8, Օսմ. Նամակատան եռին։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅ

Հանգուցեալ Արթին էֆ. Տիլսիզեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրշ. նուիրած է Հիւանդանոցիս Տոքթ. Գրիգոր էֆ. ձէլալ։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼԻ)

ՊԷՐԼԻՆ, 23 յուն.—Երեսփ. Ժողովին մէջ դեր-ատենապետը, այսօր, կարդաց Պալկէսթրէմի կոմսին յայտարարութիւնը, որով այս վերջինը կը ծանուցանէ թէ հրաժարած է Երեսփ. Ժողովին ատենապետութենէն։

ԲԱՐԻԶ. — Մարաքիպոյէն յուն. 22 թուականով կը հեռագրեն Հալասի. — «Այսօր վերսկսաւ Սան-Քարլոսի ամրոցին ռմբակոծումը գերմանական Վիլհեմ, Բանթեր ու Ֆայֆէ յածաւորակներուն կողմէ։ Ամրոցը տակաւին կ'ընդդիմանայ, թէեւ մեծ վնասներ ալ կրած է. քանի մը հոգի ալ սպաննուած են։ Գերմաններուն ընթացքը, հոս, անբացատրելի կը նկատուի, քանի որ Վէնէզուէլա ընդունած է տէրութեանց պայմանները։»

ՊԷՐԼԻՆ. — Ֆայֆէի հրամանատարը կը հեռագրէ թէ Մարաքիպոյէն առնուած վերջին լուրերու նայելով, Բանթեր ու Վիլհեմ թնդանօթի միջոցաւ այրեր ու քանդեր են Սան-Քարլոսի ամրոցը։

ՎԻԵՆՆԱ.— Երեսփ. Ժողովին այսօրուան նիստը ամբողջովին նուիրուեցաւ արմատական-Զեհերու տիպողական բանաձեւերուն վիճաբանութեանը։

ՊՈՒԿԲԻԶԵ.—Հանրային Պարտքի նախկին դեր-անօրէն Պ. Բարիզիանօ եւ նոյն վարչութեան դիւանապետներէն Պ. Տիմիթրէսքօ, որոնք ամբաստանուած են 1899ին ու 1901ին ռումանական ռանթին վիճակահանութեանը մէջ զեղծումներ գործած ըլլալնուն համար, ձերբակալուեցան։

ԼՈՆՏՈՆ.—Լինչ երեսփոխանը, որ իբրեւ մատնիչ ամբաստանուած է, մահուան դատապարտուեցաւ։

ԲԱՐԻԶ.— Երեսփ. Ժողովին մէջ Պ. Լազի նախարարութեան հարցապնդում ըրաւ՝ միջազգայական եւ հակազինուորական արարքներու վրայ։ Քննադատեց Պ. Ժորէսը՝ այն խօսքին համար թէ Երբեակ Զինակցութիւնը անհրաժեշտ հակակշիռն է ֆրանսական ծայրայեղ երկրաբերութեան։ Պ. Ժորէս իր խօսքերը պաշտպանեց, յայտարարելով որ Ֆրանսա յապաւում մը կրած է որ վնաս մը է անոր իրաւունքներուն։ Ատենաբանը յարեց.— «Ֆրանսա բնաւ չի կրնար ընդունիլ բռնի յաղթանակը իրաւունքին վրայ, բայց վերջնական լուծման համար միակ դարմանը պէտք է գայ ընդհանուր ու միահաղոյն զէնընկեցութեան վրայ հիմնուած խաղաղութեամբ մը։» Պատերազմական Նախարար Անտրէ Լէզրաֆարն ալ յայտարարեց թէ զօրաւոր բանակ մը լաւագոյն երաշխաւորութիւնն է խաղաղութեան եւ Յէ Ֆրանսա դեռ երկար ատեն իր զօրութենը պիտի պարտի Ռուսիոյ հետ իր դաշնակցութիւնը։ Երեսփ. Ժողովը 37ի դէմ 453 ձայնով ընդունեց օրակարգ մը, որով հաւանութիւն կը յայտնուի կառավարութեան յայտարարութիւններուն։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՈՆԱԼ

ԲԱՐԻԶ, 23 յունուար.— Պ. Ժորէս, այսօր, Երեսփ. Ժողովին մէջ կարեւոր ճառ մը արտասանեց, պարզելով ընկերվարական կուսակցութեան ծրագիրը. նաեւ պատասխանեց Պ. Պ. Ռիմպոյի ու Տէշանէլի ճառերուն։ Ատենաբանը բեմէն իջած ատեն համակրական արտայայտութիւններով ողջունուեցաւ։ 57ի դէմ 453 ձայնով օրակարգ մը քուէարկուեցաւ, որով վստահութիւն կը յայտնուի դահլիճին քաղաքականութեանը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Լինչ գնդապետը, երդուեալներուն կողմէ իբրեւ մատնիչ նկատուելով, մահուան դատապարտուեցաւ։

ՄԱՏՐԻՏ. — Պ. Բանալէաս ներկայ չգտնուեցաւ ազատական կուսակցութեան պատկանող նախկին նախարարներուն գումարումին։

ՀՌՈՄ.— Լէոն ԺԳ. Պապը, վաղը, գահոյից մեծ դահլիճին մէջ պիտի ընդունի Հռոմի ազնուականութիւնը։

— Հակառակ կարգ մը զրոյցներու, սխալ է այն լուրը թէ Ռուսիոյ կայսեր Հռոմ կատարելիք ուղեւորութիւնը հետաձգուած ըլլայ։ Կ'ըսուի թէ կայսրուհին ալ միասին պիտի ուղեւորի։

ՍԱԿԱՐԱՆ

—o—

ԴԱՐՁԵԱԼ ՆՈՐ ԲԱՐՁՐԱՅՈՒՄ

Միայն Օսմանեան թուղթերն են որ կը բարձրանան։ Ինչպէս որ երէկ, անցեալ չաբթու, կամ ամիսներ առաջ եւ միշտ, Արեւելքի այս սիւնակներուն մէջ բան ենք թէ ինչ կ'արժէ եւ ի՛նչպէս կը փնտռուի այս առաջնակարգ օսմ. ռանդը, ոչ միայն հոս՝ այլ եւ բոլոր Եւրոպայի Սակարաններուն մէջ. եւ թէ դրամատէր հասառու ջղջերուն դրամարկղներու է՛ն գլխաւոր կահ կարասիներէն մէկն է։ Թերեւս, Արեւելքի պատ. ընթերցողներէն անոնք, որոնք պատճառկամ հետաքրքրութիւն ունին մեր Սակարանական Բաժնին հետեւելու, յիշեն թէ 1900ի՝ այսինքն քսաներորդ դարու օրը Սակարանական Տեսուչիւնին մէջ, ի չարս այլոց, ինչ կը գրէինք օսմ. քոնսոլիտէի համար եւ կամ ինչ կարծիք կը յայտնէինք սոյն արժէքաւոր արժէթուղթին ապագային համար, ի հարկէ լրագրութեան պատշաճութեան չափով, երբ նկատի առնենք մանաւանդ թէ չատ յառաջ երթալ եւ պարզապէս ծախելու կամ գնելու կարծիք յայտնել հրապարակաւ, խնդիրութիւն կը նշանակէ Սակարանի բառով, որպէս ուրիշ անգամ ալ ըսուած է. իրաւ է թէ անկէ ի վեր, օսմ. քոնսոլիտէն՝ ինչպէս ամէն առաջնակարգ թուղթ, չատ անկումներ ունեցաւ. անգամ մը մինչեւ իսկ 17 ղրշ. 33 փարա եւ ուրիշ հեղ մը 18 ղրշ. իյնալով—բայց դարձեալ նը-ժարը հակամէտ էր բարձրանալու կողմին, եւ նոյն ատեններն իսկ Սակարանական իրաւեկները, «կուտ բանող» շահադէտները կամ Գուբոն կարողները ա-ռիթը չէին փախցներ օսմ. քոնսոլիտը գնելու ինկած գիներով, անուշ անուշ, ղորս վերջէն... նորեկ հիւրերու պիտի հրամցնէին խիստ չահաւոր կերպով։ Եւ ասոնք յաջողեցան, ի մեաս «բաց» մնացողներուն։ Գրեթէ 19 տարի առաջ, երբ երկու թուղթեր մէկի վերածուեցան, նոյն վիճակով Սակարան ներկայացած առաջին դէնէն՝ մինչեւ այսօրուան օսմ. քոնսոլիտէի սակը, երկուքուկէս անգամով բազմապատկուած է — 20–25 փարա միայն պակաս—։ Բսել է մինչեւ հաշուով տարին 40 փարա կամ մէկ միութիւն վրայ դրած է, զոր չահած են օսմ. քոնսոլիտէ ունեցողները, իրենց մէկը երկուքուքէս ընելով եւ կանոնաւոր կերպով տոկոսներն ալ ստանալով հանդերձ։ Եւ այս ամէնը՝ միշտ Վեհ. Սուլթանին չնորհիւ։

Այսօր ալ, չաբաթ, չատ կանուխէն, անանկ որ Սակարանին դուռները հազիւ բացուած, ամէն դասակարգէ մարդիկ կը վխտան Սակարանին բակը, վեր վարման գալով, մեծ մասը խորհուն եւ խոկուն դէմքով, պարբերաբար աչքերնին դէպի թուակիր պատուհանը անկելով, թէեւ գիտեն թէ տակաւին չատ կանուխ է, ոմանց համար աւետարեր՝ իսկ այլոց համար ալ գուժկան թիւը երեւալու, քանի որ ժամը (Ք. Թ.) 5ին կը բացուի սակարանը եւ հիմա դեռ երեքն է։

* * *

Երկու ժամ վերջն է։ Սակարանը բացուած է. թիւը կախուած է։ Ա՛խ ան թիւը՝ որ չատերուն դիէրը երդը կուգայ, անուրջներ հեղինակելով։ Ոգեւորութիւնը մեծ է։ «Ալերրդ, կը գնեմ, աղուռաղ» այսօրուան կանչուրտուքին մէջ դրեթէ ուրիշ բան չի լսուիր։ «Կը գնեմ»։ լաւ, ծախողը ո՞վ է. ինչպէս ըսինք քանի օրէ ի վեր, ամէն դիէով ծախողները, սարբափահար եղած են։ Սակը կէսը փարա, մէկ փարա վրայ կը դնէ նորէն չեն ծախեր։ Այս քոնսոլիտէն է։ Անդին մաս մը անձինք ալ կան որ երկաթուղի բաց ծախած են։ Լ'հ այսօր այն ալ նորէն բարձր է։ Կը չտապեն իրենց բաղը գոցելու համար բայց չեն հասնիր... զի եfuբrեu կ'երթայ, Բարիզի սակարանի հեռագիրը 135.5 փր. տուած է։ Կը սիրտնէն չատ ոուզ սուզ գնելով եւ վնասելով գոցել հաշիւնին։ Ինչուս պէտք, թող չծախեիք եւ չվնասէիք։ Բայց դուք կամ ոմանք ալ ինծի պիտի ըսէք թէ՝ եթէ չատ լաւ դիտէիր՝ թող դուն ալ գնէիր եւ չահէիր, որով հիմա ղերծ կ'ըլլայիր ուրիշներու «հովանոցները կարկըտելէ» կամ սասր անոր առաջատար խծպելէ։ Մ. Հ.

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 10 Յունուար

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	33	04
Ամէնէն բարձր գին	»	33	06 1/2
Ամէնէն վար գին	»	32	38 1/2
Բուլղարի երկաթուղի գոց.	ֆր.	130	5
Ամէնէն բարձր գին	»	130	25
Ամէնէն վար գին	»	128	50

ԲԱՑՈՒՄ 11 Յունուար

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	33	06 1/2
Բուլղարի երկաթուղի	ֆր.	131	—
Շիրքէճի Թայրիէ		29	20
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Ֆրէյտի ծէնէրալ Օթմ.		0	10
Յօս. Օթմ. Շանժ է Վալէօր		0	13
Յսմ. Ապահ. Ընկ.		4	20
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	25
» ժուիսանս		1	80
» պարտաթուղթ		493	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		494	—
Թրանսվալ		147	—
Ֆրէյտի Ֆոնսիէ էժիպսիէն		265	—
Լավրիոմ		80	50
Անատոլլի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	75
« պարտաթուղթ	«	522	50

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	111	15
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	ֆր.	22	67
» » » չէք	»	22	63 3/4
Գէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	57
Վիէննա չէք	ֆիորը.	21	06

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

2) ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	27
Անգլիական ոսկի	»	110	08
Բօլ էմբէրիտլ	»	90	20
Քրիմիզ	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	—
Մէճիտիէ	»	102	50
Բուպլի ղրուշադրամ	Օ. Ո.	3	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 23 Յունուար

Անգլիական Քոնսոլիտէ	93	31
Օսմանեան Ռանթ սէռի Բ.	61	—
» » » Դ. բաց.	29	87
» » » Դ. գոց.	29	87
Օսմանեան Պանքա	14	12
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	43	—
» Մանրօրդ	45	—
Պուլկարական 1888	97	—
Եգիպտական իւնիֆիէ	107	75
Տօմինիկալ	105	—
Թրանսվալ	5	62
Այտին երկաթուղի	14	—
Փոխանակագիր	25	16 1/4

ԲԱՐԻԶ, 23 Յունուար

Ֆրանս Ռանթ 3 %		109	07
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. բաց.	Ղրշ.	30	35
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ. գոց.	»	30	47
» » » Բ.	»	62	60
» » » Գ.	»	33	40
Օսմ Կայս. Պամքա	ֆր.	605	—
Օսմանիէ	»	—	—
Բուլղարի երկաթուղի	»	135	50
Օսմ մաքսատուն	»	489	—
Օսմ Ռէժի	»	370	—
Բրիօշիթէ Թիւրք 4 %	»	515	—
Քէշէրի Լիոնէ	»	1115	—

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ԻՆ

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 687 ՄԻԼԻՈՆ ֆրանկ

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զուտակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք. — Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկու. 579
թեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Ինսաէլթ խան, Վօյվոտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։

HUILE DE HOGG

ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Ցայտնի է թէ մօրիւ ձկան իւղի գործածութիւնը, մանաւանդ ձրմեռը ո՛րքան օգտակար ու յանձնարարուած է փափկակազմ անձերու (էրիկ մարդ, կին ու տղայ) անարիւնութենէ և կուրծքի հիւանդութիւններէ տառապողներու։ Բայց անոր փրկարար արդիւնքները ձեռք բերելու համար, դէտքէ որ այդ իւղը զուտ ու առաջին կարգի ըլլայ։ Հետեւաբար պէտք է զգուշանալ կեղծերէն ու ստորին տեսակներէն, որոնք հրապարակին վրայ կը ծախուին. և որոնց գործածութիւնը աւելի վնասակար է քան օգտակար։

Գ. Հօկ Թէր-Նէօվի մէջ ձկնարաններ ունի, ուր մօրիւ ձկան իւղը մեծ խնամքով կը հանուի։ Այս իւղը, անառարակելի անարատութեամբ, եւանկիւնաձեւ շիշերու մէջ գրուած է, որ ամէնուն ծանօթ է արդէն և Բարիզի Իւնիօն տէ Ֆաբրիքան ընկերութեան կողմէ եբաշխաւորութեան գրոշմով մը կնքուած է։ Բոլոր նշանաւոր բժիշկները կէս դարէ ի վեր հիւանդներուն այս ձկան իւղը կը յանձնարարեն։ Կեղծերէն և նմանութիւններէն զգուշանալ։ Հօկի մօրիւ ձկան իւղը կը ծախուի դեղագործներու և դեղավաճառներու քով։ Մեկ տէքն է Թ. Բ. Հօկ, 2 Քիւ, Բասթիլիօն Բաբիզ։

Մեծաքանակ կը ծախուի Էտուար Մանիի քով Հարաչէ խան, Պոլիս։

ՕՍՄ· ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍ

ԸՆՏԻՐ ԿԻՐ ԵՒ ՇԱՂԱԽ

ՇՈՒԵՆԱՐԹ ԳՈՐԾԱՐԱՆ, ՍԹԵՆԻՍ Ա.Ա. ՖՔՕՍԷՕՇԼՈՒ, Կ. ԼԻՆԱՐՏՕ ԵՒ ԸՆԿ.

Այս կիրը, որուն սպառումը մեծապէս աւելցած է վերջին երկու տարիներուն մէջ, շատ կարեւոր բարւոքում մը կրած է շնորհիւ ճարտարագէտ Պ. Կ. Լինարտոյի, որ գիտական երկար հետազօտութիւններէ յետոյ, յաջողած է գտնել գերազանցապէս իտրոլիք կիր մը։ Լաւագոյն արդիւնքներ տուած է այս կիրը, ծոլու եւ անուշ ջուրին տակ։ Օտար առաջնակարգ իտրոլիք կիրերէն աւելի աղէկ է անսիմելի կերպով։ 200 օսմ. ոսկիի պարդեւ մը պտտի տրուի անոր, որ ապացուցանէ թէ այս կիրը իտրոլիք չէ գերազանցապէս։ Երեք պայմաններ կը միացնէ իր մէջ։— Խնայողութիւն, առողջարար հաճամանք, հասատունութիւն։

Կեդրոնական մթերանոց, Կալաթա, Քալաֆաթ-Եէրի, թիւ 63, առաղաւաճառ Պ. Բէսէօղլու Խարալամպոսի մեծ մթերանոց։ Մանաւանդ ուրիշ տեղերէն ալ Պոլիս, Փերէսթէֆիլէր, թիւ 394, Դաւորդիւղ քարափին վրայ, Եանի Միքայիլի քով, Սամսոն Անտոնօղլու Եղբարք։ 44—104

ՉԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ՛ ԱՆՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ֆոսֆոր կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կատարեալ աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս ֆոսֆորը որ թաղկացին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը քիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և այն անձը որ կորսնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը, տեսակա՝ տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլնան, ծունկերը կը կտրին ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը որոփէ և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորուած ֆոսֆորը կրկին տրեան մէջ մտցնելու և դայն զօրացնելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմիագէտներէն Պիլեօն՝ Օ Վօ Լէսիթին Պիլեօն անուամբ դեղ մը հնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ տրեան մէջ, ջիղերը, ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ դեղեցումներու պատճառով անկարգութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ Վօ Լէսիթին Պիլեօն Ovo-Lécithine Billon առնեն։ Օ վօ լէսիթին Պիլեօնը որ ամէնէն ազդու դեղն է չաքարախտին, ընդունուած է Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիէն և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

ՄԻԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻԶՕՐԻ ՀՌՕՋԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԴԱԼՈՎ

SANTAL MIDY

ՍԱՆԴՕԼ ՄԻՏԻ

Անվնաս. կը ջնջէ սպասկան, սկսելեղը, ներբորոտները, 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հոսուքները. յոյժ ազդեցիկ է միզանցքի հիւանդութեանց մէջ. միզանց քարորդման, արիւնամիզութեան, առանց միջոցաւ պատճառելու զոր առաջ կը բերեն անզուտ և ուրիշ դեղերու հետ խառն սանդալները։

Ամէն քարսիլ ՄԻՏԻ անունը կը կրէ։

Ամէն դեղատաններ

A.

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ

ՇՈՒԵՆԱՐԹ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ

ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889ԻՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

Թահսատալ

ՎԱՃԱՌԱՆԻՑ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ և առաջնակարգ մեքենաներով օժտեալ ու եւրոպայի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ'արտադրէ ամենաանուրբ հոտեղէններ ինչպէս նաեւ թուալէթի հոտաւէտ և լուացքի պարզ օճառներ։

Տեսակի ազնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանքաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց ժամանութիւնը։ Փափաքողներուն քաթալոկը ձրի կը ղրկուի։

Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ Օքոստի Պաք և Կ Ինճիճեան Որդիք վաճառատունները, իսկ գաւառներու և օտար երկիրներու մէջ դիմել գործակալութեանց որ ի ստորեւ, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցադրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով.

ԲԱՐԻԶ.—	Պ. Պ. Լաքատիէ Ֆրդի եւ Ընկ. 28.—Ռիւ Շաճօտէօն։
ՊՈՐՍԱՁ.—	Պ. Պ. Ապար եւ Ընկ.
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—	Պ. Մ. Դալֆեան.
ԳԱԼԻՊԻ.—	Պ. Հ. Դոզանեան.
ՌՈՒԵՃՈՒԴ.—	Պ. Պ. Կ. Ինճիճեան Որդիք.
ՎԱՌՆԱ.—	Պ, Գէորգ Արտիմի
ՋՄԻՌՆԱ.—	Պ. Հայնրիխ Վառնինկ.
ՍԵԼԱՆԿ.—	Պ. Տինօ Ֆէրնանտէզ.
ԻՒՍԿԻԻ.—	Պ. Մ. Բաքուանօ.
ՊԷՐՈՒԹ.—	Պ. Ֆրանսէլ Շիֆֆնէր.
ԵԱՄՈՆ.—	Պ. Պ. Պետրոսեան եղբարք.
ՏՐԱԲԻԶՈՆ.—	Պ. Արիս Կ. Ինճիճեան.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ.—	Պ. Պ. Վ. եւ Ս. Մեծատուրեան.
ԻԶՄԻՏ.—	Պ. Յակոբ Մոսէ Եան.
ՌՈՏՈՍԹՈ.—	Պ. Յակոբ Բէօվտուալ.

ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ԶԿԱՆ ԻՒՂ

Հիւանդութենէ ապաքինողներու տկար կազմ ունեցողներու ուրեան սպասնութեան և մարթի հիւանդութեան ենթարկուողներուն ու կուրծքի սակաւութենէ տառապողներու՝ ձկան իւղ կը յանձնարարեն. սակայն՝ ձկան իւղին անախորժ հոտն ու զզուելի համը կը գանգնցնեն զայն գործածողները. որոնք կ'ամաչանգով կը խմեն և կամ կը սարսուռնեն չի խմել։ Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիան ՀՈՒԻՐԹՈՒԼ. նոր ձկան իւղ մը պատրաստած է ԲՈՒՐԹՈՒԼԻ ԶԿԱՆ ԻՒՂ անուամբ. որ հասարակ ձկան իւղերու զզուեցուցիչ համէն ու հոտէն զերծ է բոլորովին. խիստ անուշ համ ունի և անուշահոտ, եղուկի ու մանիլակի հոտը կը զգայնէ, ինչ որ բացառիկ դիւրութիւն մը է գործածելու։ Ո՛չ խմուելու ատեն, ո՛չ ալ անկէ ետք բնաւ զզուանք չի զգար խմողը։ Բժիշկները ամայնութեամբ կը յանձնարարեն ԲՈՒՐԹՈՒԼԻ ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ ԶԿԱՆ ԻՒՂԸ որ միւնոյն ժամանակ ազդեցիկ և փորձուած դարմանն է դժուարաշնչութեան, կուրծքի հիւանդներու, հարբուխի, կուրծքի տրկարութեան և մինչեւ իսկ կրնայ առաջն առնել թոքախտի։ Ամէն ճաշէ առաւել մէկ դգալ առնել պէտք է։

Կը ծախուի Պահէն գաւառ Քիւչիւք Ֆիշիւք Ամբարանը։ Սուլթան Համամ Մէզիքի Լինսու և Պոնտիֆիկոսի դեղի մթերանոցները և ամէն մեծ դեղատներու մէջ։

796 27—52

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵՆՑԱՂԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ Ի ԼՈՆԴՈՆ

Ընդհանուր գրամագլուխը 31 դեկ. 1898ին

162, 924, 140 ֆունտ

Բաղկան եկամուտ, ապահովագրութիւններ և շահ՝ 31 դեկտմբեր 1898ին

29, 765, 473 ֆունտ

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարումներ, կենսական թոշակ, եւն.

362, 858, 507 ֆունտ

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6819 օրինաւոր ասուած է որոնք 58,680,000 ֆունտի գրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Պ. Պ. ԷՅՕՒԻՐԻՍ ԵՒ ՈՐԴԻ, Պոլիս, Մէյտանեզրդ փողոց, Ալալէմճի խան։

Մի՛ինորդներուն լաւ վարձատրութիւն տրուի ըլլայ։

Փոխ-գործակալութիւն, Ղալաթիա,

796

Լ'ԻՒՐՊԷՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԻՄ

Հաստատուած 1838ին

Գրամագլուխ եւ պահեստի գումար ընկ

76 միլիոն ֆրանք

Կեդրոնական վարչութիւն Բարիզ, Բէլէթյէ փողոց թիւ 8 և 10

—o—

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Ղալաթիա Վօյվոտա, Լօրանտօ խան. Դրամատուն Ընկերութեան, բոլոր թղթոյ համար, Բռէֆտի Լիոնէ։

ՋԵՐՄԱՄԻԶՈՒԹԵԱՆ

ԱՄԷՆԷՆ ԱԶԴՈՒ ԴԱՐՄԱՆԸ

Երիտասարդական զեղխութիւններէ առաջ եկած ջերմամիզութիւնն ու ամէն կարգի հոսուքները եթէ անխնամ ձգուելով չի դարմանուին, սոսկալի հետեւութիւններ կ'ունենան և մինչեւ իսկ որ դեռնութենէն կը զրկեն զմարդ։ Թէ նոր սկսած և թէ հինցած ջերմամիզութիւնն անվնաս կերպով ու հիմնապէս ուժեղ համար ՍԱՆԹԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄԻՐ անուամբ դեղ մը հնարուած է որ բնաւ տամքոք չխանգարելով կարճ ժամանակի մէջ կատարելապէս կ'անհետացնէ հիւանդութիւնը, առանց հետք մը ձգելու։

Ջերմամիզութեան համար թէեւ շատ մը դեղեր կան, բայց անոնք սովորաբար խանգարելի և միջանցքն ու ամորձիները ուռեցնելի և հիւանդն յուսահատեցնելի ուրիշ բան չեն ծառայեր. մինչդեռ ՍԱՆԴԱԼ ՍԱԼՕԼԷ ԷՄՄԻՐ բոլորովին զերծ է այս անհեթութիւններէն։ Անհաւատալի անոնք որ այս կարգի ծանուցեալ հիւանդութեանց ենթակայ են ու չեն խուսափիր այս դիւրակայ մեթոդով պատրաստուած դեղը գնել, պարապ տեղը ժամավաճառ կ'ըլլան և ուղղակի կը փճանեն իրենց առողջութիւնը։

Սանդալ Սալօլէ Եմմիրն կը ծախուի մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղատներն ու դեղի մթերանոցները։ Զգուշացէք անուններու նմանութենէն Էմմիրի անունը փնտռեցէք։

Կը ծախուի եէնի ճամի բակը Քէապամ պէյի Սուլթան Համամ Մէզիքի, Լի օս, Պոն էյիոնս դեղի մթերանոցներն։ Պոլսոյ Գալաթա Քիւչիւքեան դեղատունը։

897 9—30

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՇԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան Խրեւեկութիւններ

Գ.	7/20	Օսէաս Ժամը 4ին յետ միջօրէի
Դ.	8/21	Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ, Հաղորդակցութիւն Աղեքսանդրիայէն Բոր Սայիտ, Եաֆա, Գէրուզ, Թարապուլուս-Շամ.
Դ.	8/21	Գուրկազ, Զառնա, Օտեսա ժամը 3ին յետ միջօրէի.
Հ.	9/22	Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսուն, Օրաու, Կիրասուն, Տրապիզոն, Ռիզէ, Գամիշ ժամը 8ին միջօրէէն առաջ։
Հ.	9/22	Սեվաստոպոլ ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Ուր.	10/23	Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Շբ.	11/24	Տարտանել, Միտիլի, Իզմիր, Բիրէ, Թարապուլուս-Շամ, Գէրուզ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօր։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԻԼԻԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ Ն. ԲԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Տեսակ ուղղակի Բարիզի համար։ Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Բ. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Բարթին փողոց։ 516 Թ. ԴԼԳՈՒԼ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի եւ Արեւելեալ միջեւ բանող շոգ

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Վիրգորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Առմենեան	10500	Էմիբիշին	3500
Բէսորիան	10500	Ալրմ.րն	3000
Լանքասարիան	9000	Ալմէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Ամէնիան	2500
Ֆորթնիան	8000	Անտալուզիան	2500
Պոսնիան	8000	Ալգաշիրն	2500
Տորմինեան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վալենիան	3700	Օքսորդ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը դրկեն, շրջանաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ.

ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԴԷՆ

Ղալաթիա, քարափին վրա մաքսատան հին տեղը

600

ՖԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որ ամիսը երկու անգամ կը բանի Լիվրբուլի եւ Արեւելեալ միջեւ

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Իվերնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Մարսոնիա	18900	Քանայոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Կամբանիա	12950	Բալա	2945
Սուլթանիա	8843	Թրրիա	2936
Ումպրիա	8128	Միբրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2350
Սէրվիա	7392	Այէրբօ	2181
Ուրանի	7269	Շէրպուրկ	161

Շէրպուրկ չոգենաւը, նաւապետ Քէրպինէս, ընդհանուր վաճառքով Լիվրբուլէն հոս հասաւ։

Դիմել առ՝

ՃՈԼԻ ԵՒ ՍԻՒԷՐ

Joly et Seagor

Մէյմանէթի խան, թիւ 6, 7 8 Ղալաթա Քարա ուսթաֆա փողոց։ 253

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի, Գլասկոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւեր։

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Բամսէկ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրէիս	2400
Թէյպը	3000	Օսայրիս	2250
Բեանորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբրնի	1500
Մարիօթիս	2500	Կիլէտ	1500

Դիմել առ՝ Ֆ. Հիլչ Էնրիշօս

Թիւ 23—24 Քիւչիւք Մէլէթ խան, Ղալաթա

377

ՌՕՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, ԲԷՏԵՐՍԲՈՒՐԿ

Ընկերութիւնը խիստ պատասխանատու պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ. ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սառոյցէ խորտակուելուն դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	122,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ դանձուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000 »

Ընդհանուր ճեճիչ Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Ընդհ. գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՏՈՐ ՐԷԲԲԷՆ

Ընդարձակ մանրամասնութեանց համար դիմել Ղալաթիա, քարափին վրայ, հին մաքսատան տեղը. գործակալութեան գրասենեակը։ 524

LE PHENIX AUTRICHIEN

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՁԵՌՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնուած 1860ին Վիէննայի մէջ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ

Հրդեհի ճիւղ 17,000,000 ֆր. Կեանքի ճիւղ 31,008,000 ֆր. Տոկոսի ճիւղ 15,264,915 ֆր.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆն Է, Կ. ՊՈԼԻՍ ՖՐԷՏԻ ՀԻՕՆԼ

Գրասենեակները, Կ. Պոլիս, Հաճօրլլօ խան, 52—56։

Լիազօր ճեռկայացուցիչ Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ

745

Ծանօթ.—Գաւառներու մէջ լաւ և գործունեայ դործակալներ կ'ընդունուին։

ԸՆԴՀ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՁՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնեալ 1857ին Արքայական հրովարտակով, կեդրոնատեղի Ընկ. Բէօբա

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Վճարեալ գումարներ	Երաշխաւորութիւն գումարներ	Ապահովագրեալ գումարներ
332 միլիոն ֆրանք	114 միլիոն ֆրանք	461,3 ,390 ֆրանք

Այն Ընկերութիւնը կեանքի վրայ կ'ապահովագրէ ամէնէն նպաստաւոր պայմաններով և անմրցելի գիներով։ Ապահովագրութիւն մահուան պարագային, շահաբաժնի մասնակցութեամբ և երաշխաւորուած տոկոսի սակերով։ Ապահովագրութիւն օժանդակութիւն և կենսաթեր թոշակներու համար։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան գրասենեակը Պոլիս Գարնաքեան խան։ Ընկերութեան մասին դիմել Օտ. Կայս. Պաքայի

Ընդհանուր գործակալ ամբողջ Թուրքիոյ համար ՈՐԴԻՒ ՆԻՍԻՄ ՊԱՐՆԱԹԱՆ

747 59—104

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Աճմիջական ապաճոյ եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ Տիեզերաճոյչակ ճամբաս

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի դիմաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քովէ։ 387

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՐ

Ընդմէջ Հալի. Կ. Պոլսոյ եւ Օսեսայի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Գոմս	1497	Կոզ	1011	Մալմս	724	Բազարիս	186
Ալէքթ	3607	Գոնկս	2906	Կրօնս	1695	Մարէնկս	2273	Սարգիս	1113
Անձէլս	1341	Դորսս	895	Հիրս	775	Մարդէլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսոզս	2271	Ֆիսս	4311	Հիտալիս	1581	Միրնատս	3557	Սիլվիս	1193
Պասանս	1822	Տօմինս	937	Հինաու	3720	Միլս	1057	Սբէրս	1200
Պորտինս	1264	Տուրս	2383	Հորազիս	3600	Մօնդէպէլս	1735	Թասսս	1328
Պրսսս	1076	Տրաբս	1713	Հումպէր	595	Մուրիլս	2419	Թ. Ուիլսն	1546
Պրիմս	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Թօրիս	3827
Պրիֆֆալս	4131	Էպրս	2464	Իտանս	3540	Օհիս	4100	Թօլէտս	1470
Դէյ օ	1671	Էլտօրատս	1520	Ձիմս	1080	Օնթարիս	4036	Թորրիտս	487
Դալիբաս	1337	Էրազս	1841	Ռէէս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2429
Դամէս	1244	Ֆիտս	954	Ռօլրինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասբս	1914
Դազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Ռօմնս	1700	Բօլս	510	Վօլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լիս	1053	Բրիալիս	2229	Վօլթուրնս	2396
Միսէլս	1831	Ֆրանչիսբս	4582	Լէբանոս	2272	Բրինլտս	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Գալիլէս	3060	Լիվրնս	1643	Բոլլս	1613	Զէրս	1200
Գոլոչատս	4235	Կիրանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բօմէս	1789		

Գօճկս չոգենաւը, նաւապետ Սմիթ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած է։

Լօրէնցս չոգենաւը, նաւապետ Ո ի՛էկ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած է։

Գլասկս չոգենաւը, նաւապետ Գրօֆթ, ընդհանուր վաճառքով Օսեսայէն հոս կը սպասուի։

Հօրաչիս չոգենաւը, նաւապետ Պէլուինկ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս կը սպասուի։

Դիմել առ գործակալ Ֆ. ՀԻԼՉ ԷՆՐԻՇՕՏ

Թիւ 23—24 Քիւչիւք Մէլէթ խան, Ղալաթա

377

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖՅԵԱՆ